

	PLANI I BIZNESIT I RISHIKUAR PËR VITIN 2023	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 1 nga 66</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

OPERATOR SISTEMI TRANSMISIONI DHE TREGU KOSTT sh.a
 TRANSMISSION SYSTEM AND MARKET OPERATOR KOSTT J.S.C
 OPERATOR SISTEMA PRENOSA I TRŽIŠTA KOSTT d.d

Nr. 1404 Dt. 24 07 2023
 PRISHTINË-A

PLANI I BIZNESIT I RISHIKUAR PËR VITIN 2023

Bordi i Drejtorëve i KOSTT sh.a. në mbledhjen 144/23 të dt.20 korrik 2023 me vendimin vijues miratoi Planin e Biznesit të rishikuar për vitin 2023:

Vendim 230720/II-5

Bordi i Drejtorëve bazuar në nenin 30 të Ligjit nr.03/L-087 për Ndërmarrje Publike si është ndryshuar dhe plotësuar dhe nenin 14.2.2.5 të Statutit të Shoqërisë Aksionare KOSTT, njëzëri miratoi Planin e Biznesit të rishikuar për vitin 2023.

	Përgatiti	Kontrolloi	Aprovoi
Emri Mbiemri	Nebih Haziri Zyrtar Kryesor Financiar dhe i Thesarit	Evetar Zeqiri Kryeshef Ekzekutiv	Bordi i Drejtorëve - Jeton Mehmeti Kryesues i Bordit të Drejtorëve
Nënshkrimi			
Data	Qershor, 2023	Qershor, 2023	20 Korrik 2023

	PLANI I BIZNESIT I RISHIKUAR PËR VITIN 2023	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 2 nga 66</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

Përmbajtja

1. Hyrje.....	8
2. Misioni, Vizioni dhe vlerat themelore të KOSTT.....	11
2.1 Objektivat strategjike	12
2.2 Organizimi.....	13
2.3 Ristrukturimi i strukturës organizative	15
3. SWOT (Përparësitë, Dobësitë, Mundësitë Dhe Kërcënimet) ANALIZA.....	17
4. Rrethina Afariste.....	19
4.1 Zhvillimi i sektorit të energjisë elektrike.....	19
4.1.1 Historiku pas vitit 2000.....	19
4.2 Zhvillimet në KOSTT	20
4.2.1 Zhvillimet kryesore nga aspekti i operimit të sistemit dhe transmetimit	20
4.2.2 Kapacitetet Gjeneruese	23
4.3 Zhvillimet kryesore nga aspekti i operimit të tregut	24
4.3.1 Liberalizimi i tregut dhe mundësit e integritit në tregun e përbashkët rajonal	24
5. Liberalizimi i Tregut të Energjisë Elektrike.....	25
5.1 Integrimi rajonal	25
5.2 Menaxhimi i procesit të Ndërrimit të Furnizuesit	26
5.2.1 Objektivat kryesore dhe sfidat nga aspekti i operimit të tregut	27
5.3 Burimet e Ripërtërishme të Energjisë	30
6. Implementimi i aranzhmaneve të reja operative	31
6.1 Korniza rregullative dhe tarifat.....	32
6.2 Projektet e reja të ndërlidhura me bizneset jo të rregulluara.....	35

	PLANI I BIZNESIT I RISHIKUAR PËR VITIN 2023	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 3 nga 66</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

7. Çështjet sociale dhe mjedisore.....	36
8. Plani investiv.....	40
8.1 Plani Zhvillimor i Rrjetit të Transmetimit (PZHT).....	40
8.2 Përshkrimi i disa projekteve më të rëndësishme	41
8.3 Projektet e reja	42
9. Investimet Kapitale për Vitin 2023	47
10. Planifikimi financiar	54
10.1 Struktura dhe vlera e të hyrave për vitin 2023	55
10.2 Shpenzimet operative.....	55
10.3 Planifikimi i Pasqyrës së të Ardhurës (Fitimit/Humbjes) për vitin 2023	57
10.4 Parashikimi i rrjedhës së parasë së gatshme 2023.....	58
11. Qëndrueshmëria Afariste	59
11.1. Personeli	59
11.2 Implementimi dhe matja e performancës.....	60
11.3 Zhvillimi i kapaciteteve njerëzore.....	60
11.4 Menaxhimi i cilësisë.....	61
11.5 Teknologjia e Informacionit dhe Komunikimit(TIK).....	62
11.6 Menaxhimi i ndërtesave	64
11.7 Marrëdhëniet efektive me palët e interesit	64
11.8 Prokurimi Elektronik.....	65

	PLANI I BIZNESIT I RISHIKUAR PËR VITIN 2023	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 4 nga 66</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

Tabela

Tabela 1 Investimet kapitale	53
Tabela 2 Të hyrat	55
Tabela 3 Pasqyrës e së Ardhurës	57
Tabela 4 Rrjedha e parasë	58

Lista e shkurtesave

- AATC - (Average Available Transfer Capacity) - Kapaciteti i Disponueshëm Mesatar (Import/Eksport)
- ALPEX- (Albanian Power Exchange)- Bursa Shqiptare e Energjisë Elektrike
- ATC – (Available Transfer Capacity) – Kapaciteti i disponueshëm
- ATR – Autotransformatori
- AMR – Automatic Metered Reading
- BB – Banka Botërore
- BD - Bordi i drejtorëve
- BE - Bashkimi Evropian
- BNJ – Burimet njerëzore
- BRE – Burimet e Ripërtërishme të Energjisë
- CAO - (nga angl. Coordinated Auction Office) – Zyra për Koordinimin e Ankandëve
- CAS- Sistemi i Kompjuterizuar i Kontabilitetit
- CGES – Sistemi Transmetues i Malit të Zi (Crnogorski Elektroprenosni Sistem)
- CGMES - Common Grid Model Exchange Standards
- DACF – Day Ahead Congestion Forecast (Përshiqimi i kongestionit një ditë para)

	PLANI I BIZNESIT I RISHIKUAR PËR VITIN 2023	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 5 nga 66</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

DfD - Mitigation Measures Investigation

EAS - Energy Awareness System

ECLO – (nga angl. European Commission Liaison Office) - Zyra Ndërlidhëse e Komisionit Evropian

EH- Electronic Highway

EIC – (nga angl. Energy Identification Code) – kodi i identifikimit për energji

EJL – Evropa Jug Lindore

ENTSO-E (nga angl. European Network of Transmission System Operators for Electricity) – Rrjeti Evropian i Operatorëve të Sistemit të Transmetimit për Energji Elektrike

EMS – Rrjeti Elektrik i Serbisë (Elektro Mreza Srbije)

EPS – Elektroekonomia e Serbisë (Elektroprivreda Srbije)

ERE – Enti Rregullator i Energjisë (Shqipëri)

GIS – (nga angl. Gass Insulated Switchgear)

HC - Hidrocentral

ITC – Inter TSO Compensation (Kompensimi mes Operatorëve të Sistemit të Transmetimit)

KEK- Korpërata Energjetike e Kosovës

KfW – nga gjerm. Kreditanstalt für Wiederaufbau – Banka Gjermane për Rindërtim dhe Zhvillim

KQKO - Komiteti për Qeversje të Kodeve Teknike/Operacionale

IEC – International Electrotechnical Commission (Komisioni Ndërkombëtar Elektroteknik)

LP – largpërçues

MATC - Kapaciteti i Disponueshëm Maksimal (Import/Eksport)

MEPSO – Electricity Transmission System Operator of the Republic of North Macedonia (Operator i Sistemit Elektrotransmetues i republikës së Maqedonisë së Veriut)

MBE – Marrëveshje për blerje të energjisë

MSA – Marrëveshja për Stabilizim Asociim

MR – Mbrojtje Rele

MPMS – Ministria e punës dhe mireqenjes sociale

	PLANI I BIZNESIT I RISHIKUAR PËR VITIN 2023	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 6 nga 66</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

NEF (Net Export Flow) – Eksporti i Kosovës

NIF - (Net Import Flow) – Importi neto për nevojat e Kosovës

NP – Ndërmarrje publike

NS - nënstacioni

OHSAS – Standardi për auditimin e shëndetit dhe sigurisë (në angl. Occupational Health and Safety Auditing System)

OPGW (Optical Power Grud Wire) – Kablli me fibër optik

OST - Operator i Sistemit të Transmetimit

PSHK – Përgjegjësi Shoqërore Korporative

PZHT – Plani Zhvillimor i Transmetimit

QND - Qendra Nacionale Dispečerike

QEND - Qendra Emergjente Nacionale Dispečerike
 RG-SEE - Grup regional në ombrellën e MC –Market Committee – Komiteti i tregut i ENTSO-E

MBE – Marrëveshja për Blerjen e Energjisë

OPC - Outage Planning Coordination

OPDE - Operational Planning Data Environment

OSH – Operatori i Shperndarjes

OT – Operatoti i Tregut

RSC - Regional Security Coordination (Kordinimi Rajonal për Siguri)

SAFA - Synchronous Area Operational Agreement Policy 1 Load Frequency Control and Reservs

SCADA/EMS – nga angl. Supervisory Control and Data Acquisition/Energy Management System (Mbikqyrja e Kontrollit dhe Përvehtësimit të të Dhënave/Sistemi i Menaxhimit të Energjisë)

SCC - Security Critical Coordination

SCS - Substation control system

SEE – Sistemi Elektro Energjetik

SEE-CAO- Zyra për alokim të koordinuar të kapaciteteve interkonektive në EJL

	PLANI I BIZNESIT I RISHIKUAR PËR VITIN 2023	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 7 nga 66</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

SG-CMMI- Nëngrupi për menaxhimin e kongjestioneve dhe integrimin e tregut

SMTA - short & medium term generation adequacy

SO – Sistem Operator (Operatori i Sistemit)

SOGL- System Operation Guideline

TKE- Traktati i Komunitetit të Energjisë

TTC – Total Transfer Capacity

USAID- (United States Agency for International Development)- Agjencioni i Shteteve të Bashkuara për Zhvillimin Ndërkombëtar

VNM - Vlerësimi i Ndikimit në Mjedis

VP – Platforma e verifikimit

ZRrE – Zyra e Rregullatorit të Energjisë

ZSMZ - Zyra e Sigurisë dhe Mbrojtjes nga Zjarri

	PLANI I BIZNESIT I RISHIKUAR PËR VITIN 2023	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 8 nga 66</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

1. Hyrje

KOSTT-i si ndërmarrje e mëvetësishme, është krijuar si rrjedhojë e procesit të ristrukturimit të sektorit të energjisë në Kosovë, që është në harmoni me detyrimet që rrjedhin nga Traktati i Komunitetit të Energjisë për Evropën Juglindore, për themelimin e Komunitetit të Energjisë, ku Kosova është anëtare me të drejta të barabarta.

I emëruar nga Qeveria e Republikës së Kosovës dhe i licencuar nga Zyra e Rregullatorit të Energjisë në bazë të dispozitave të legjislacionit parësor dhe dytësor të Kosovës, KOSTT sh.a. në Tetor të vitit 2006, u licëncua si : Operator i Sistemit të Transmetimit dhe Operator i Tregut të energjisë elektrike. KOSTT po ashtu mban licencën për komercializimin e infrastrukturës fibër optike, të lëshuar nga ARKEP.

Më 07.12.2009 KOSTT është ri-regjistruar si Ndërmarrje Publike, me emërtimin e plotë: "Operator Sistemi, Transmisioni dhe Tregu – KOSTT" SH.A.

Modifikimi i licencave mbi bazën e ndryshimeve në legjislacionin bazik dhe rregullin e ri të licencave të lëshuar nga Zyra e Rregullatorit të Energjisë është përcaktuar me licencat e modifikuara të lëshuara më 13.04.2017.

Më 24 Shtator 2018, ZRrE ka nxjerrë vendimin preliminar për Çertifikimin e KOSTT, pas marrjes së opinionit pozitiv nga Sekretariati i Komunitetit të Energjisë dhe më 15 Shkurt 2019, ZRrE ka nxjerrë vendimin përfundimtar mbi Çertifikimin e KOSTT.

KOSTT sh.a, funksionon si ndërmarrje publike në pajtim me Ligjin për ndërmarrjet publike, Ligjin për energjinë dhe legjislacionin tjetër përkatës në fuqi. Të drejtat e aksionarit për Operatorin e Sistemit të Transmetimit ushtrohen nga Kuvendi i Republikës së Kosovës.

Si Operator i Sistemit të Transmetimit (OST), KOSTT-i është përgjegjës për operim efikas, ekonomik dhe të koordinuar të sistemit të Transmetimit të energjisë elektrike në Kosovë, si dhe është përgjegjës për menaxhimin e rrjedhave të energjisë në rrjetin e transmetimit që shërben për furnizimin e konsumit nacional dhe tregtimit ndërkufitar.

Si Operator i Tregut të energjisë elektrike, KOSTT-i është përgjegjës për organizimin dhe administrimin e tregut të energjisë elektrike si dhe për menaxhimin e procesit të barazimeve përfundimtare.

Në përputhje me Ligjin e Energjisë Elektrike dhe licencat e lëshuara, KOSTT është përgjegjës për:

	PLANI I BIZNESIT I RISHIKUAR PËR VITIN 2023	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 9 nga 66</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

- Transmetimin e energjisë elektrike, sipas kushteve të përcaktuara në licencë, në mënyrë objektive, transparente dhe jo diskriminuese në tërë territorin e Republikës së Kosovës, duke ruajtur sigurinë e sistemit elektroenergjetik sipas këtij ligji;
- Operimin, mirëmbajtjen dhe zhvillimin e Sistemit të Transmetimit dhe interkonektorëve të tij me sisteme tjera, në mënyrë që të ofrojë siguri afatgjatë të operimit të sistemit dhe siguri në furnizim me energji elektrike, duke pasur parasysh mbrojtjen e mjedisit;
- Administrimin, operimin dhe organizimin e tregut të energjisë elektrike në mënyrë transparente dhe jo diskriminuese;
- Menaxhimin e procesit të Barazimit Përfundimtar të Palëve në treg;
- Operimin e Sistemit të Transmetimit në pajtueshmëri me Kodin e rrjetit të transmetimit dhe të gjitha kodet dhe rregullat tjera të zbatueshme, në mënyrë që të arrijë sigurinë e furnizimit me energji elektrike dhe shfrytëzimin ekonomik të rrjetit të transmetimit;
- Planifikimin e operimit të sistemit elektroenergjetik, në bashkëpunim me Operatorin e Tregut dhe operatorët e sistemeve të transmetimit të shteteve fqinje, si dhe Operatorin e Sistemit të Shpërndarjes dhe shfrytëzuesve të Rrjetit;
- Prokurimin e shërbimeve balancuese për balancimin e sistemit, në bazë të parimeve të tregut, të transparencës dhe jodiskriminimit;
- Balancimin e sistemit të energjisë elektrike në harmoni me Kodin e rrjetit të transmetimit dhe Rregullat e Tregut;
- Sigurimin e besueshmërisë dhe disponueshmërisë së sistemit të transmetimit, në mënyrë që të mundësojë furnizim të sigurt me energji elektrike, duke mbajtur mjaftueshmërinë e kapaciteteve të transmetimit;
- Mundësimin përdoruesve në qasje dhe shfrytëzim të rrjetit të transmetimit sipas parimeve transparente dhe jo diskriminuese;
- Ofrimin e informatave operatorëve të sistemeve fqinje, me të cilët është i ndërlidhur sistemi i transmetimit, me qëllim të arritjes së operimit të sigurt dhe efikas, zhvillimin e koordinuar dhe ndërveprimin e sistemeve të interkonektuara; etj.
- Përmirësimin dhe zhvillimin e infrastrukturës SCADA/EMS për realizimin e funksioneve të operimit të sistemit të transmetimit;
- Menaxhimin e fondit për Energjinë e Ripërtërishme, Menaxhimin e procesit të ndërrimit të furnizuesit.

Përveç përgjegjësive primare të cekura më lartë, KOSTT ka edhe përgjegjësitë sekondare, që janë:

- Që të ofrojë shërbimet e shfrytëzimit të kapaciteteve të lira të fibrave optik (komercializimi i fibrave optik) në infrastrukturën e telekomunikacionit në tërë vendin, si dhe vendet e rajonit në bashkëpunim me OST-të përmes rrjetit transmetues të KOSTT dhe linjave interkonektive. Në këtë

	PLANI I BIZNESIT I RISHIKUAR PËR VITIN 2023	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 10 nga 66</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

drejtim, përgjegjësitë e KOSTT-it përcaktohen nga Ligji për Komunikime Elektronike si dhe Autorizimi/Licenca e lëshuar nga ARKEP-i.

- Ofrimi i shërbimeve profesionale për palët e treta (kyçja e Burimeve të Ripërtëritshme të Energjisë në rrjetin e transmetimit, si dhe ndërtimet e objekteve afër rrjetit të transmetimit) që ndikohen me ndërtimet.

Sistemi i transmetimit të Kosovës, përfaqëson një nyje të rëndësishme në tregun rajonal të energjisë elektrike dhe ndërlidhet me katër sisteme të tjera: të Shqipërisë, Maqedonisë së Veriut, Serbisë dhe Malit të Zi.

Ky Plan i Biznesit është punuar me qëllim të arritjes së objektivave strategjike, përmbushjes së misionit dhe vizionit të KOSTT, gjithnjë duke u mbështetur në vlerat themelore të KOSTT, të cilat janë ndërtuar për vite me radhë.

Bordi i Zyres së Rregullatorit për Energji (ZRRË), me datë 23 Mars 2023 nxori Vendim ,

Aprovohen të Hyrat e Lejuara Maksimale që do të mblidhen nga Operatori i Sistemit, Transmisionit dhe Tregut – OST/OT (KOSTT Sh.A), për periudhën e tretë Rregullative PRR3 (2023-2027).

Me që të hyrat e lejuara maksimale të KOSTT-it për vitin 2023 janë aprovuar, rishikimi i Planit të Biznesit për vitin 2023 është i bazuar në të hyrat e lejuara për vitin 2023, si dhe ecurisë së realizimit të projekteve kapitale dhe shpenzimeve operative për periudhën Janar-Mars 2023.

Plani i Biznesit është hartuar në harmoni me Ligjin për Buxhetin si dhe me ligjet tjera në fuqi në Republikën e Kosovës.

	PLANI I BIZNESIT I RISHIKUAR PËR VITIN 2023	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 11 nga 66</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

2. Misioni, Vizioni dhe vlerat themelore të KOSTT

- Misioni

Misioni i KOSTT-it është:

- Operimi i sigurt dhe i besueshëm i Sistemit të transmetimit, duke garantuar sigurinë e furnizimit, si dhe operimin efikas të tregut të energjisë elektrike në bazën e transparencës dhe jo diskriminimit, në mbështetje të zhvillimit ekonomik dhe shoqëror të Republikës së Kosovës.

- Vizioni

- "Të jetë kompani kredibile, që garanton transmetimin e sigurt dhe të besueshëm të energjisë elektrike, e përgjegjshme në kuptimin social dhe mjedisor, e integruar në rrjetet dhe institucionet evropiane të transmetimit të energjisë elektrike".

- Vlerat themelore

Siguria dhe Besueshmëria: transmetim të sigurt dhe të besueshëm të energjisë elektrike për të gjitha palët e kyçura në Sistemin të transmetimit të Kosovës, në përmbushje të objektivës për sigurinë e furnizimit cilësor dhe zhvillim të qëndrueshëm

Përgjegjësia: Në përmbushjen e obligimeve si kompani publike KOSTT përdor resurset në mënyrë sa më optimale dhe është e përkushtuar në mirëmbajtjen, zhvillimin dhe avancimin e vazhdueshëm të Sistemit të transmetimit duke krijuar vlerë për aksionarin. KOSTT është e përkushtuar dhe e përgjegjshme ndaj palëve, punonjësve, komunitetit, mjedisit dhe shoqërisë në përgjithësi.

Bashkëpunimi: KOSTT-i vazhdimisht favorizon dhe kultivon bashkëpunimin dhe punën ekipore, që shpie në kryerjen e detyrave drejt arritjeve të përbashkëta, për të përmbushur misionin e saj dhe zhvillimin afatgjatë të kompanisë.

Transparenca: KOSTT qeveriset mbi bazën e transparencës dhe llogaridhënies. KOSTT ofron qasje jo-diskriminuese për të gjitha palët e kyçura në Rrjetin e transmetimit, zbaton me transparencë procedurat si dhe ofron informacione të hapura për të gjitha palët e tregut të energjisë elektrike, palët e interesit dhe opinionit në përgjithësi.

Dija: Përmes përvetësimit të vazhdueshëm të njohurive, dhe përvojës shumëvjeçare, KOSTT ndërton profesionalizmin e tij, përmirëson performancën dhe mbetet e përkushtuar në gjetjen e zgjidhjeve më të mira për ngritjen e vazhdueshme të cilësisë.

Moto e KOSTT

	PLANI I BIZNESIT I RISHIKUAR PËR VITIN 2023	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 12 nga 66</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektor: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

Energjia jonë, zëri i së ardhmes!

2.1 Objektivat strategjike

Objektivat para së gjithash kanë të bëjnë me sigurimin se KOSTT-i është një organizatë efektive, e aftë për të përballuar sfidat me të cilat do të përballet në të ardhmen.

1. Planifikimi, zhvillimi dhe ndërtimi efektiv i sistemit të transmetimit të energjisë elektrike;
2. Mirëmbajtja dhe operimi i sigurtë dhe i besueshëm i sistemit të transmetimit;
3. Krijimi i kushteve për një treg të liberalizuar dhe të integruar të energjisë elektrike;
4. Implementimi i tregut të organizuar një ditë para dhe benda ditor;
5. Implementimi i tregut balancues të energjisë elektrike;
6. Sigurimi i stabilitetit financiar të kompanisë;
7. Operimi si zonë e pavarur rregulluese/ në kuadër të bllokut AK në Zonën Sinkrone të Evropës Kontinentale;
8. Anëtarësimi në ENTSO-E dhe mekanizmat tjerë ndërkombëtarë;
9. Avancimi i partneritetit me palët e interesit;
10. Të jetë punëdhënës atraktiv, duke siguruar barazinë gjinore dhe që investon në zhvillimin profesional të punonjësve, të talenteve dhe në avancimin e dijes;
11. Të jetë kompani e përgjegjshme ndaj komunitetit, në aspektin social dhe mjedisor;
12. Të krijojë një ambient të sigurtë dhe të shëndetshëm pune;
13. Menaxhimi i cilësisë dhe avancimi i kompanisë sipas standardeve ISO;
14. Rritja e të hyrave nga shërbimet për shfrytëzim të infrastrukturës së sistemit të telekomit dhe nga shërbimet tjera sekondare;
15. Akomodimi i kyçjeve të reja në rrjetin e transmetimit;
16. Kontribuoj në mbarëvajtjen e punës për Integrimin e Tregut të Energjisë Elektrike (EMI).

	PLANI I BIZNESIT I RISHIKUAR PËR VITIN 2023	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 13 nga 66</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

2.2 Organizimi

Sipas makro skemës organizative të KOSTT, menaxhmenti i lartë i KOSTT-it përbëhet nga pozitat vijuese: Kryeshefi Ekzekutiv (KE), Zëvendës Kryeshefi Ekzekutiv; Sekretari i Kompanisë; Zyrtari Kryesor Financiar dhe i Thesarit, Zyrtari për Auditim të Brendshëm dhe Drejtorët e Departamenteve vijuese:

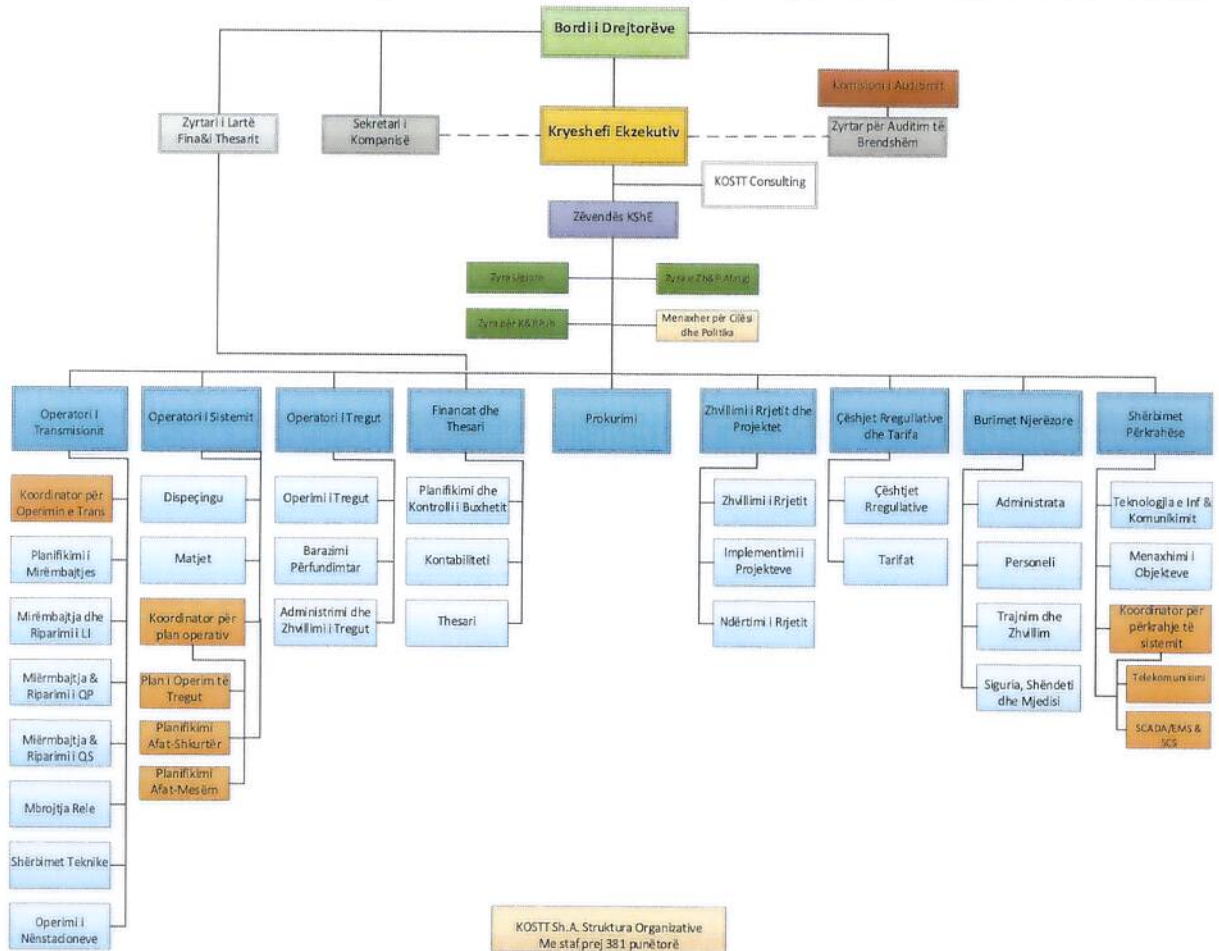
- Operatori i Sistemit;
- Operatori i Transmetimit;
- Operatori i Tregut;
- Zhvillimi i Rrjetit dhe Projekteve;
- Çështjet Rregullative dhe Tarifa;
- Financat dhe Thesari;
- Burimet Njerëzore;
- Shërbimet Përkrahëse
- Prokurimi;
- Zyra e Kryeshefit Ekzekutiv, mbulon Zyrën për Zhvillimin dhe Planifikimin Afatgjatë, Zyrën për Komunikim dhe Marrëdhënie me Publikun, Zyrën Ligjore dhe Menaxheri për Cilësi dhe Politika.

Ekzistojnë një sërë çështjesh që do të kenë ndikim në organizimin e KOSTT-it, si:

- Zhvillimi i sistemit të Transmetimit nga këndvështrimi i kapaciteteve të rrjetit dhe kontrollimit të tij;
- Nevoja për të arritur nivel më të lartë efikasiteti brenda kompanisë;
- Nevoja për zhvillim të stafit dhe për zhvillim të infrastrukturës si rrjedhojë e integritimeve në institucionet ndërkombëtare Evropiane dhe rajonale, si dhe ndryshimeve dhe zhvillimeve në tregun e energjisë elektrike.
- Hyrja e KOSTT-it në tregun e telekomunikimeve të Kosovës dhe në tregun e telekomunikimeve dhe integrimin me vendet e rajonit, duke filluar iniciativën me OST-të fqinjë, me ofrim të rrjeteve dhe/ose shërbimeve publike të komunikimeve elektronike.
- Menaxhimi i penetrimit të Burimeve të Renovueshme të energjisë
- Zhvillimi i tregut të energjisë elektrike

	PLANI I BIZNESIT I RISHIKUAR PËR VITIN 2023	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 14 nga 66</i>
Departamenti Financiar		Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli

Në vazhdim, është dhënë Organogrami – Makro struktura organizative e KOSTT-it me sektorë:

	PLANI I BIZNESIT I RISHIKUAR PËR VITIN 2023	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 15 nga 66</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

2.3 Ristrukturimi i strukturës organizative

Duke pasur parasysh ndryshimet e vazhdueshme në zhvillim të biznesit, ndërmarrjet duhet të jenë proaktive në përshtatjen me dinamikat që ndodhin në sektorin e tyre. Zhvillimet vendore, rajonale dhe evropiane në sektorin e energjisë, përafrimi i strukturës organizative me Operatorët e Sistemeve Transmetuese/Operatorët e Tregut evropian, nevoja për të qenë fleksibil, inovativ dhe konkurruese, i bën korporatat shpesh e shohin të nevojshme të nisin një proces ristrukturimi të përgjithshëm me qëllim të përshtatjes dhe gatishmërisë për të qenë në hap me zhvillimet e tregut dhe ndryshimet legjislative apo rregullative.

Ky seksion synon të justifikojë nevojën për një ristrukturim të tillë duke theksuar përfitimet e tij të, duke përfshirë përmirësimin e efikasitetit operacional, shërbimin sa më të mirë të konsumatorëve fundor – qytetarëve - dhe rritjen e qëndrueshme afatgjatë. Ristrukturimi i përgjithshëm i ndërmarrjeve është proces normal të cilin ndërmarrjet publike e zbatojnë në baza periodike. Ky proces është edhe në linjë me orientimin strategjik dhe udhëzimeet e bordit të drejtorëve për të iniciuar një proces profesional të ristrukturimit.

Disa nga përfitimet kryesore të ristrukturimit janë

1. **Efikasiteti Operacional** - Ristrukturimi i ndërmarrjes lehtëson riorganizimin e strukturave organizative, duke eliminuar tepricat, duke optimizuar proceset dhe duke përmirësuar efikasitetin e përgjithshëm. Duke përmirësuar operacionet, ndërmarrja mund të eliminojë sfidat, të përmirësojë kanalet e komunikimit dhe të fuqizojnë punonjësit për të marrë vendime të informuara. Përshtatja e niveleve menaxheriale dhe burokracisë mundëson kohë më të shpejta të reagimit, vendim marrjes, koordinim më efektiv dhe shpërndarje më të mirë të burimeve, duke çuar në rrjedha të efektshme të punës dhe rritje të efikasitetit operacional.
2. **Optimizimi i Kostove** – Një proces ristrukturimi strategjik do t'i mundësojë ndërmarrjes të identifikojnë fushat e shpenzimeve të panevojshme dhe të zbatojnë masa për kursimin e kostos. Duke eliminuar funksionet e dyfishta, duke konsoliduar departamentet dhe duke optimizuar shpërndarjen e burimeve, ndërmarrja mund të reduktojë kostot e përgjithshme, të thjeshtojnë proceset e brendshme, të rris efikasitetin dhe përmirësojë procesin e vendim-marrjes. Kursimet e kostos që rezultojnë mund të riinvestohen në projekte inovative, zhvillimin e talenteve dhe zgjerimin e tregut, duke rritur përfundimisht përfitimin dhe vlerën e aksionerëve.
3. **Përshtatja me Zhvillimet e Tregut dhe Kornizën Legjislative/Rregullative** – Industritë janë vazhdimisht në zhvillim, të ndikuar nga përparimet teknologjike, ndryshimi i kuadrit ligjor, rregulliv dhe ndryshimet në mënyrën e të bërit biznes. Sektori i energjisë ka pësuar ndryshime domethënëse dhe pritet të përjetojë ndryshime edhe më të tutjeshme në vitet në vijim. Përafrimi me tregun evropian, aprovimi i strategjisë së energjisë 2023-2031 nga Qeveria e Kosovës, bashkimi i tregjeve regjionale dhe integrimi në një treg të vetëm evropian, krijimi i bursës shqiptare të energjisë dhe cedimi i drejtave të organizimit të tregut një ditë para dhe ndërtditor, dhe ligji i ri për burime të ripërtitshme, kërkojnë përshtatje të ndërmarrjes për të akomoduar kërkesat gjithnjë në rritje të sektorit të energjisë. Përveç kësaj, rritja e pritjeve nga aksionari, zhvillimet teknologjike dhe digjitale në sektorin e energjisë, aprovimi i planit investiv 5 vjeçar dhe planit

	PLANI I BIZNESIT I RISHIKUAR PËR VITIN 2023	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 16 nga 66</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektorë: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

zhvillimor dhjetë vjeçar nga Rregullatori i Energjisë, kërkojnë kuadër njerëzore mirë të përgatiru dhe një strukturë të duhur për të adresuar kërkesat gjithnjë më sfiduese.

Një proces i ristrukturimit të ndërmarrjes i udhëhequr nga kompani të specializuara dhe lidere me përvojë ndërkombëtare dhe kombëtare në sektor të energjisë dhe ristrukturive korporative, i pajis organizatat me shkathtësinë e nevojshme për t'u përshtatur me ndryshimet e tregut me shpejtësi. Duke optimizuar burimet, duke investuar në teknologji të reja dhe duke nxitur një kulturë inovacioni, ndërmarrjet publike mund të përfitojnë nga mundësitë në zhvillim, të diversifikojnë rrjedhat e të ardhurave dhe të qëndrojnë përpara. Ristrukturimi ofron kornizën për të ushqyer një kulturë të përmirësimit të vazhdueshëm, duke i lejuar kompanitë të identifikojnë dhe kapin tendencat e tregut që mund të nxisin një rritje të qëndrueshme afatgjatë dhe duke krijuar vlerë të shtuar për aksionarin dhe konsumatorin fundor.

4. **Angazhimi dhe Ruajtja e Talentëve** – Sektorët që kërkojnë numër të konsiderueshëm të stafit profesional inxhinierik, e në veçanti sektorët e energjisë jo vetëm në Kosovë por edhe në vendet në rajon dhe Evropë viteve të fundit po përballen me sfida unike të mungesës së kuadrove me shkathësitë e nevojshme njerëzore. Nisma e ristrukturimit i ofron ndërmarrjes një mundësi për të optimizuar talenteve, duke siguruar që njerëzit e duhur të jenë në rolet e duhura. Duke përafuar strukturat organizative me objektivat strategjike, kompanitë mund të krijojnë rrugëtim të qartë të zhvillimit në karrierë, të nxisin një kulturë fuqizimi dhe të ofrojnë mundësi zhvillimi profesional. Kjo çasje rrit angazhimin e punonjësve, tërheq talentin kryesor dhe redukton largimin e stafit deficitar – inxhinierëve. Punonjësit e angazhuar dhe të motivuar kanë më shumë gjasa të nxisin inovacionin, të kontribuojnë në suksesin organizativ dhe të krijojnë një mjedis pune pozitiv.

Prandaj, marrë për bazë përfitimet e shumëta të ristrukturimit siç janë optimizimi i kostove, rritja e efikasitetit organizativ, përshtatja me zhvillimet e tregut dhe legjislativë/rregullative, dhe nevoja për ruajtje të talentit, janë vetëm disa nga përfitimet e një procesi të mirëfillt të ristrukturimit. Së këndejmi, procesi i ristrukturimit të strukturës organizative, strategjisë korporative do të filloj në vitin 2023 dhe do të përmbyllet në një periudhë sa më optimale, potencialisht pjesën e parë të vitit 2024.

Ky proces do të udhëqihet nga parimet e transparencës, eksperitës, gjithë-përfshirjes dhe do të fokusohet në një proces i bazuar në optimizim të funksioneve dhe shërbimit sa më të mirë të vizionit, misionit dhe përmbushjes së mandatit ligjor që ka ndërmarrja, pra operimi i sigurt dhe i besueshëm i sistemit të transmetimit, sigurisë së furnizimit, operim efikas të tregut të energjisë elektrike duke u bazuar në parimet e transparencës, jo diskriminimit, dhe në mbështetje të zhvillimit ekonomik shoqëror të Republikës së Kosovës.

	PLANI I BIZNESIT I RISHIKUAR PËR VITIN 2023	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 17 nga 66</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

3. SWOT (Përparësitë, Dobësitë, Mundësitë Dhe Kërcënimet) ANALIZA

Sfidat për KOSTT, përveç atyre të cilat dalin nga Strategjia e Energjisë së Republikës së Kosovës janë adresuar për arritjen e objektivit të integritimit në tregun rajonal të energjisë, e që lidhen me:

- Operimin e KOSTT-it si zonë rregulluese në bllokun AK
- Adoptimet e kërkesave dhe standardeve në përputhje me kodet e rrjetit dhe të marrëveshjes SAFA¹;
- Integrimi i BRÉ-ve dhe balansimi i sistemit elektroenergjetik;
- Krijimin e bursës së energjisë në bashkëveprim me Shqipërinë;
- Integrimi në tregun rajonal të energjisë;

Për të bërë vlerësimin e mundësive dhe kërcënimeve me të cilat do të ballafaqohet KOSTT-i, është kryer një analizë SWOT². Rezultatet e kësaj analize janë përmbledhur në vijim:

- Përparësitë

KOSTT konsideron si përparësi:

- Republika e Kosovës është anëtare e Traktatit për Themelimin e Komunitetit të Energjisë të EJL;
- Baza ligjore në harmoni me direktivat e BE-së;
- Është monopol natyror në ofrimin e shërbimeve të transmetimit, sistemit dhe tregut;
- Është një e rëndësishme e sistemit të transmetimit rajonal;
- Kapacitetet e transmetimit interkonjektiv të mjaftueshme, që mundësojnë tregti ndërkufitare;
- Kapacitetet njerëzore dhe teknike të nivelit të avancuar për të dhënë shërbime profesionale, dhe për zbatimin e kornizës ligjore dhe rregullative;
- Cilësia e menaxhimit;
- Është nder punëdhënësit më atraktiv në vend, duke aplikuar metoda të avancuara për zhvillimin dhe propovimin e stafit.

- Dobësitë

¹ SAFA - Synchronous Area Operational Agreement Policy 1Load Frequency Control and Reservs

² Strengths- Përparësitë, Weakness- Dobësitë, Oportunities- Mundësitë, Threats-Kërcënimet

	PLANI I BIZNESIT I RISHIKUAR PËR VITIN 2023	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 18 nga 66</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

Në anën tjetër, KOSTT ka identifikuar edhe këto dobësi në rrethinën afariste ku operon:

- Mungesa e qasjes fizike në rrjetin e transmetimit në pjesën Veriore të Kosovës;
- Integrimi i pjesshëm në mekanizmat dhe asociacionet rajonale;
- Mungesa të rezervave balancuese brenda vendit;

- Mundësitë

Mundësitë e KOSTT-t janë:

- Tregu i përbashkët Kosovë – Shqipëri;
- Bashkëpunimi dhe integrimi rajonal;
- Zhvillimi i tregut rajonal të energjisë elektrike
- Zhvillimi i kapaciteteve interkonektive;
- Zhvillimi i burimeve të reja gjeneruese dhe konsumit industrial;
- Qasja pozitive e organizatave ndërkombëtare ndaj KOSTT-it;
- Krijimi i mundësive për rritje të kërkesës për shërbimet telekomunikuese;
- Ofertë për staf profesional në tregun e punës;
- Ristrukturimi dhe reformimi i plotë i sektorit të energjisë në përputhje me Direktivat dhe Rregulloret e BE-së;
- Zhvillimi i projektit Kompakt të MCC për Sistemin e ruajtjes së energjisë elektrike

- Kërcënimet

Nga ana tjetër, KOSTT-i ballafaqohet me një numër të kërcënimeve, siç janë:

- Mos adresimi i furnizuesit për pjesën veriore të Kosovës;
- Pamundësia e qasjes për mirëmbajtje dhe operim të aseteve të KOSTT-it në pjesën veriore të Kosovës;
- Ekspozimi ndaj rreziqeve ligjore, të cilat rrjedhin nga kontestet gjyqësore;
- Procedurat e realizimit të shpronësimit, të drejtës së servitudit, lejeve mjedisorë dhe ndërtimore për ndërtimin e infrastrukturës së transmetimit;
- Menaxhimi i Fondit të BRE-ve, për shkak të riskut të mos inkasimit nga furnizuesit;
- Mosfunksionimi i tregut të hapur dhe konkurrent të energjisë elektrike në rajon;
- Vështirësitë për sigurimin e rezervave të mjaftueshme për balancimin e sistemit;
- Menaxhimi i llogarisë balancuese për shkak të riskut të mos pagesave të jo-balancave nga palët;
- Dëmet e shkaktuara nga palët e treta në asetet e transmetimit;
- Mbitensionet elektrike në sistemin transmetues në nivelin regional;
- Kriza energjetike në sistemin elektroenergjetik European, rritja enorme e çmimeve të energjisë elektrike;
- Mos bartja e pronave nga KEK në KOSTT. Vështirësitë për rregjistrimin e pronave të KOSTT për shkak të dokumentacionit.

	PLANI I BIZNESIT I RISHIKUAR PËR VITIN 2023	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 19 nga 66</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektor: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

Bazuar në SWOT analizën e bërë, KOSTT ka bazë të mirë për zhvillimin e afarizmit të suksesshëm dhe përballimin e sfidave. Në këtë drejtim, KOSTT bazohet në asetet që posedon, stafin dhe përkrahjen që gëzon nga institucionet dhe palët e interesit.

KOSTT edhe më tutje duhet të bëjë të gjitha përpjekjet me qëllim të realizimit të aktiviteteve operative dhe zhvillimore të kompanisë në përputhje me objektivat strategjike të saj, por edhe për të mbajtur brenda saj stafin e vet më aftësi shumë specifike.

4. Rrethina Afariste

Plani i Biznesit për vitin 2023 përmban tri aspektet themelore që ndërlidhen me rrethinën afariste, brenda së cilës operon KOSTT-i:

- zhvillimi i sektorit të energjisë elektrike;
- kornizat ligjore dhe rregullative;
- çështjet sociale dhe mjedisore.

4.1 Zhvillimi i sektorit të energjisë elektrike

4.1.1 Historiku pas vitit 2000

Gjendja në sektorin elektroenergjetik në Kosovë ishte e rëndë pas luftës, si në prodhim, transmetim, po ashtu edhe në shpërndarje. Në këtë kohë filluan investimet emergjente të përgjithshme në sektorin elektroenergjetik, të përkrahura nga Buxheti i Kosovës dhe donatorët ndërkombëtarë. Për shkak të nevojave shumë të mëdha në tërë sektorin elektroenergjetik në fillim, rrjeti i transmetimit nuk u zhvillua konform rritjes së shpejt të konsumit në të kaluarën dhe që paqoi pas vitit 2000.

Që nga themelimi i KOSTT-it, në rrjetin e transmetimit janë kryer investime kapitale, kryesisht në zhvillimin dhe përforcimin e kapaciteteve të rrjetit të transmetimit, rivitalizim si dhe avancim të sistemeve mbështetëse. Bazuar në të gjithë indikatorët e matshëm të performancës të regjistruara në dekadën e fundit, si investimet e vazhdueshme me infrastrukturë të re të rrjetit të transmetimit, modernizimi i sistemeve mbështetëse të Sistemit, rivitalizimi i nënstacioneve dhe linjave, kanë ndikuar në ngritje të vazhdueshme të sigurisë, besueshmërisë dhe performancës së operimit të sistemit të transmetimit. E gjithë kjo ka ndihmuar në stabilitetin e sektorit të energjisë elektrike në Republikën e Kosovës.

Kërkesat për ngritje të sigurisë së furnizimit dhe zhvillim të kapaciteteve të transmetimit me qëllim të përkrahjes së ngarkesës në rritje, integrimin e gjenerimit nga burimet konvencionale dhe të ripërtëritshme, paraqesin faktorin kryesor për KOSTT që të vazhdoj me investimet në rrjet për vitet në vijim.

	PLANI I BIZNESIT I RISHIKUAR PËR VITIN 2023	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 20 nga 66</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

Hallka më e shëndetshme e sistemit të energjisë elektrike të Kosovës është Sistemi i Transmetimit, dhe falë investimeve të mëdha në këtë sistem, sot konsiderohet një nga sistemet më efikase dhe më të qëndrueshëm në rajon³. Por, për fat të keq, për shkakë politike, ndonëse që nga Dhjetori 2020 KOSTT ka filluar operimin si Zonë Rregulluese e pavarur mbrenda Bllokut Rregullues AK, në kuadër të ENTSO-E , ende nuk i është mundësuar alokimi i kapacitetit interkonektiv me EMS-in, si pasoj e obstrukcioneve të Serbisë. Kështu që kjo vazhdon të jetë sfidë për të kryer në plotëni dhe me sukses të gjitha detyrat obligative operacionale si operator i sistemit të transmetimit në Kosovë.

4.2 Zhvillimet në KOSTT

4.2.1 Zhvillimet kryesore nga aspekti i operimit të sistemit dhe transmetimit

Zhvillimet kryesore që do të ndikojnë në KOSTT nga aspekti i operimit të sistemit të transmetimit gjatë vitit 2023 do të jenë:

- Implementimi me sukses i Marrëveshjes së Kyçjes KOSTT - ENTSO-E;
- Implementimi me sukses i Marrëveshjes së Bllokut Rregullues Kosove-Shqipëri (blloku AK) që përbëhet nga dy zona rregulluese LFC OST dhe LFC KOSTT.
- Implementimi me sukses i Marrëveshjes me "Fskar" për imbalancet në nivelin interkonektiv
- Fillimi i Implementimit të projekteve të reja infrastrukturore sipas planit zhvillimor për NS Kastrioti (Ferizaj), dhe NS Fushë Kosova.
- Implementimi i dimenzionimit të përbashkët të rezervave rregulluese në kuadër të bllokut rregullues AK
- Implementimi i procedurave të aprovuara operative për operimin e bllokut rregullues AK në përputhje me udhëzuesin e operimit të sistemit i njohur si SOGL.
- Operimi i KOSTT si Zonë Rregulluese në kuadër të bllokut rregullues AK në përputhje me rregullat e ENTSO-E;
- Implementimi i Marrëveshjes për rezervën automatike të restaurimit të frekuencës (aFRR) me OST në përputhje me udhëzimet e ENTSOE respektivisht SOGL;
- Sigurimi rezervës manuale të restaurimit të frekuencës (mFRR) i kontraktuar përmes OSH-së konform obligimit që del nga dimenzionimi i përbashkët i kësaj rezerve në kuadër të bllokut AK në përputhje me udhëzimet e ENTSOE respektivisht SOGL
- Angazhimet në kontest të përmbushjes së kërkesave që dalin nga pyetsori i Derogimeve & Përrjashtimeve nga SAFA-dokumenti i ENTSO/RGCE, të parashikuara të përmbushen në periudhën e kohëzgjatjes së Marrëveshjes së Kyçjes KOSTT-ENTSO-E
- Alokimi i kapaciteteve interkonektive dhe menaxhimi i kongjestionëve;

³ Strategjia e Energjisë së Republikës së Kosovës 2017-2026, fq.20.

	PLANI I BIZNESIT I RISHIKUAR PËR VITIN 2023	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 21 nga 66</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

- Implementimi i marrëveshjeve për EHW, EAS, VP, OPDE, OPC, RSC;
- Implementimi i Tregut Balancues sipas legjislacionit në fuqi;
- Operimi i tregut të liberalizuar në përputhje me ligjin e ri të energjisë elektrike dhe Rregullave të Tregut të Energjisë Elektrike;
- Implementimi i Kodit të Rrjetit-Kodit të Kycjes i harmonizuar plotësisht me Kodin e Rrjetit të ENTSO-E;
- Pjesëmarrja operative e KOSTT në Qendrën Koordinative Rajonale për Siguri (Regional Security Coordination);
- Pjesëmarrja e KOSTT në projektet ndërkombëtare të menaxhuara nga ENTSO-E Investimi në platforma softuerike, që mundësojnë pjesëmarrje në operimin paralel interkonektiv në nivel pan evropian si: Platforma e verifikimit(VP), SMTA (short & medium term generation adequacy), CGMES\OPDE (Common Grid Model Exchange Standards\Operational Planning Data Environment), RSC (regional security coordination, EAS (energy awerness system), OPC (outage planning coordination), Security critical coordination, SOC (Security System Operation), SF SG Frequency Improvement , SPD (SG CE dynamic model update)
- Rifreskimi i platformave softuerike ekzistuese, konform kërkesave të reja për operim paralel interkonektiv në kuadër të Zonës Sinkrone të Europës Kontinentale;
- Trajnimi dhe edukimi i stafit për përdorimin e tyre dhe shfrytëzimi i platformave softuerike për analiza të SCADA/EMS, Sistemit për Menaxhimin e Tregut, Kontrollit Frekuencë Fuqi-LFC, DACF- (Day Ahead Congestion Forecast) - analiza e sigurisë së operimit një ditë para-DACF në formatin CGMES, IDCF (Intraday Congestion Forecast), paketi softuerik për mbikëqyrje dhe kontroll në kohën reale,
- Dërgimi i të dhënave të nevojshme në kuadër të rregullave të ENTSO-E për vlerësimin, kalkulimin dhe dakordimin e NTC-ve me shtetet fqinje.
- Sigurimi i funksionalitetit të vazhdueshëm të sistemit të AMR për matje komerciale, freskimi pa vonesa i kësaj platforme, për mundësimin e vijueshmërisë së kryerjes së aktiviteteve të të gjitha palëve pjesëmarrëse në tregun e energjisë, duke siguruar operim më eficient të sistemit të energjisë elektrike;
- Avancimi i sistemit të AMR-së përmes Kontratës Kornizë të mirëmbajtjes me qëllim të rritjes së besueshmërisë së funksionalitetit të sistemit të AMR-së;
- Vazhdimi i instalimit të paisjeve Meter Data Collection nëpër nënstacionet 110/x kV, me qëllimin të leximit të dhënave nga njësorët çdo 1 sekondë, që në të ardhmen do të përdoren edhe për nevojat e ndryshme për analiza dhe për sistemin e ri të SCADA/EMS.
- Verifikimi periodik i njëjësorëve sipas periudhave dhe kërkesave të Udhëzimit Administrativ Nr. 06/2022 në Laboratorë të Akredituar nga Drejtoria e Akreditimit të Kosovës(DAK)
- Zëvendësimi i infrastrukturës ekzistuese të sistemit SCADA/EMS konsiston në:
 1. Ngritjen e nivelit të realizimit të kontrollit në sistemin e transmetimit me përmbushjen e kërkesave teknike-teknologjike, kërkesave të ENTSO-E si dhe plotësimin e kërkesave nga

	PLANI I BIZNESIT I RISHIKUAR PËR VITIN 2023	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 22 nga 66</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

- korniza ligjore dhe rregullative lidhur me operimin e sistemit të transmetimit nga Qendra Nacionale Dispečerike Kryesore dhe Emergjente;
2. Përfshirja e të gjitha objekteve elektroenergjetike në kuadër të infrastrukturës së SCADA\EMS konform PZHT;
 3. Mirëmbajtja efektive e kushteve teknike për monitorim të ndërsjellë me OST-të fqinje në kohën reale konform "Inter TSO Marrëveshjeve" me TSO-të e shteteve fqinje;
 4. Mundësimi i shkëmbimit ndër TSO i të gjitha të dhënave pas operative në situata normale dhe incidentale (situatat kritike me rastin e incidenteve në rrjet dhe imbalanceve të ndjeshme);
 5. Implementimi i plotë i përdorimit të infrastrukturës teknike për qasje në platformën e EAS (Energy Awareness System) në kuadër të ENTSO-E.

Në aspektin e operimit si zone rregullues në kuadër të LFC/Bilokut rregullues AK, implementohet projekti i "Kontrollit Frekuencë-Fuqi" në bashkëpunim me OST-në e Shqipërisë. Po ashtu në sistemin SCADA implementohet shkëmbimi i sasisë së rezervës manuale të Restaurimit të Frekuences, konform obligimeve që dalin nga dimensionimi i përbashkët i këtij shërbimi. Implementimi i projektit LFC (Kontrolli Frekuencë-Fuqi) me OST-në e Shqipërisë ka ndryshuar regjimin e operimit të sistemit elektroenergjetik, në kontekst të organizimit për përdorimin e rezervave balancuese në të dy sistemet.

Me fillimin e implementimit të Marrëveshjes së Kyçjes KOSTT-ENTSOE, KOSTT vazhdon të operojë si LFC Zonë Rregulluese e pavarur, përfshirë këtu menaxhimin komercial të kongjestionëve dhe alokimin e kapaciteteve në linjat interkonektive të Kosovës , përjashtuar kufirin interkonektiv me EMS, shkak i veprimeve politike të Serbisë.

Operimi si Zonë Rregulluese përfshinë kryesisht aktivitetet që ndërlidhen me bashkëpunimin e OST-ve të interkonektuara, me qëllim të operimit të sigurt të sistemit. Bashkëpunimi i ngushtë i OST-ve bazohet në parimet e respektimit të rregullave të ENTSO-E.

KOSTT ka arritur që të ketë një siguri shumë më të lartë të operimit dhe mund të thuhet se performanca e arritur është mjaftë e kënaqshme. Këtë e dëshmon numri i rënieve dhe intervenimeve, të cilat nga viti në vit kanë qenë në rënie dhe tani është arritur një standard i kënaqshëm.

Njëkohësisht, që të sigurohet operimi i sistemit në mënyre sa më efektive, do të vazhdohet me investime në rehabilitimin e nënstacioneve sipas prioriteteve të caktuara në bazë të gjendjes funksionale të tyre.

Meqenëse qëllimi kryesor i mirëmbajtjes është që të sigurojë një shkallë të lartë të besueshmërisë së operimit të sistemit elektroenergjetik, përmes aktiviteteve të duhura në këtë drejtim, është arritur të krijohet një stabilitet i qëndrueshëm në funksionimin normal të sistemit.

	PLANI I BIZNËSIT I RISHIKUAR PËR VITIN 2023	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqë 23 nga 66</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

Plani i mirëmbajtjes për vitin 2023, i bazuar në Rregulloren e Mirëmbajtjes, parasheh të gjithë hapat e nevojshëm që duhet marrë në rrjetin e transmetimit, bazuar në praktikat më të mira profesionale si dhe udhëzimeve të prodhuesve të pajisjeve elektroenergjetike, në mënyrë që sistemi të jetë funksional dhe të garantohet performancë e larte e operimit.

Përkundër këtij trendi të rehabilitimit në rrjetin e transmetimit, mbetet që të përmirësohet gjendja e gatishmërisë teknike të pjesës së rrjetit të transmetimit në pjesën veriore të Kosovës, që për shkaqe të njohura nuk është realizuar mirëmbajtja në atë pjesë të sistemit. Pra, duhet siguruar qasjen fizike të KOSTT në tërë asetet, si kusht i domosdoshëm për realizimin e investimeve të nevojshme si dhe mirëmbajtjes adekuate.

4.2.2 Kapacitetet Gjeneruese

Energjia elektrike e prodhuar në Kosovë dominohet nga dy termocentrale relativisht të mëdha: TC Kosova A dhe TC Kosova B, të cilat kanë marrë pjesë me rreth 93.11% në prodhimin total të energjisë elektrike në Kosovë.

Pjesa tjetër rreth 5% e prodhimit të energjisë elektrike në vend kryesisht realizohet nga Parku i Energjisë me erë (PEE) Kitka (1%), Parku i erës Sowi Kosova (Selaci) me 4%, hidrocentralet e kyçura në rrjetin e transmetimit rreth 2%, hidrocentralet me kapacitete të vogla të kyçura në rrjetin e Shpërndarjes dhe modulet solare të kyçura në rrjetin e Shpërndarjes rreth 3%, ndërsa rreth 90% e energjisë së prodhuar është nga termocentralet e Kosova A dhe Kosova B. (këto të dhëna janë sipas Bilancit të realizuar vjetor 2022) .

Aktualisht, Kosova ka mungesë të kapaciteteve prodhuese të energjisë elektrike për të mbuluar kërkesën e konsumit të energjisë elektrike në Kosovë. Kosova nuk mund të mbulojë ngarkesën në sistem mbi 950 MW, kjo mungesë mbulohet nga importi i energjisë elektrike.

Mungësa e kapaciteteve prodhuese, do të ndikojë negativisht në balancimin e sistemit elektroenergjetik.

Nga ana tjetër, teknologjia ekzistuese e kapaciteteve gjeneruese të energjisë elektrike nuk plotëson kriteret mjedisore të përcaktuara nga legjislacioni i BE-së. TC Kosova A dhe TC Kosova B kanë një kapacitet të përbashkët të instaluar prej 1478 MW, por për shkak të vjetërsisë së tyre, kapaciteti i tyre operacional aktualisht është rreth 915 MW ose 62% të kapacitetit total të instaluar. Mirëpo për të siguruar disponueshmeri me të lartë të gjenerimit të TC Kosova A dhe Kosova B në operim janë kryesisht dy njësi ne TC Kosova B dhe dy njësi ne TC Kosova A me kapacitet total 800 MW. Kapacitetet gjeneruese ekzistuese janë të vjetruara dhe kanë nevojë për riparime të vazhdueshme.

Gjate vitit 2021 është iniciuar revidimi i Strategjisë së Energjisë së Kosovës 2017 – 2026, e cila do të mbulojë periudhën 2021-2030, ku KOSTT ka qene aktiv në Grupin Punues të përcaktuar nga Ministria për Ekonomi dhe Ambientit. Strategjija tani është aprovuar e cila ka ri-definuar caqet e reja të BRE-ve, orientimet strategjike dhe zhvillimore të sektorit të energjisë e cila do të mbuloj: Sigurinë e furnizimit me energji, liberalizimin e tregut, diversifikimin e burimeve energjetike, sigurimin e adekuacise së sistemit, implementimin e programit të

	PLANI I BIZNESIT I RISHIKUAR PËR VITIN 2023	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 24 nga 66</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

efiqencës së shfrytëzimit të energjisë, reduktimi i nivelit të ndotësve dhe CO2 si dhe nxitja e inovacionit në sektorin e energjisë .

Gjatë tri viteve të fundit ka vazhduar rritja e trendit për aplikime për kyçje në rrjetin e Transmisionit nga BRË. Numri i aplikacioneve për kyçje të burimeve nga era dhe dielli është rritur në mënyrë intensive. Rrjeti i Transmetimit mund të akomodojë kapacitetet e aplikuara. Nga fundi i vitit 2020 janë duke u angazhuar edhe shërbimet ndihmëse aFRR dhe mFRR, për shkak të mungesës së njësive gjeneruese fleksibile në sistemin elektroenergetik të Kosovës. Në këtë drejtim, KOSTT-i do të përcjell aktivitetet në ndërtimin e kapaciteteve prodhuese konvencionale dhe BRE-ve. Gjithashtu do të përgatitet për efektet e tyre si nga aspekti i kyçjeve dhe balancimit të sistemit, ashtu edhe nga aspekti i përforcimit të rrjetit të transmetimit dhe ndikimit në tregun e energjisë elektrike.

4.3. Zhvillimet kryesore nga aspekti i operimit të tregut

4.3.1 Liberalizimi i tregut dhe mundësit e integritimit në tregun e përbashkët rajonal

Me miratimin e legjislacionit të ri të sektorit të energjisë elektrike në vitin 2016, Kosova ka nisur liberalizimin e tregut të energjisë që i hap rrugën thellimit të reformës në këtë sektor. Në këtë aspekt është përshtatur legjislacioni sekondar për tu harmonizuar me legjislacionin e ri. KOSTT ka rishikuar rregullat e tregut të cilat janë të miratuara nga ZRRË dhe ka përpiluar procedurat e nevojshme për të mbështetur proceset në këtë drejtim.

Përkundër masave të ndërmarra drejt liberalizimit të tregut në Kosovë, deri tani mungon konkurrenca si në nivelin e tregut me shumicë po ashtu dhe atë me pakicë. Edhe pse ekzistojnë disa furnizues të licencuar për furnizim në tregun me pakicë të energjisë elektrike në Kosovë (KESCO, HEP, GSA, SharrCem, FUENTE DYNAMICS, JAHA COMPANY, KEK dhe ENERCO LLC), aktualisht vetëm KESCO bën furnizimin e të gjithë konsumatorëve të rregulluar dhe atyre të pa rregulluar, ndërsa furnizuesit tjerë nuk janë aktiv në treg.

Aktualisht në tregun e energjisë elektrike janë vetëm pesë konsumator të parregulluar të cilët janë të kyçur në rrjetin e transmetimit (Ferrohikeli i kyçur në nivelin 220kV, SharrCem dhe Trepça në nivelin 110kV, si dhe Kitka dhe Selaci në nivelin 110kV), ndërsa të gjithë konsumatorët tjerë furnizohen me çmime të rregulluara dhe janë pjesë e grupit të konsumatorëve me të drejtë të shërbimit universal. Gradualisht sipas afateve të përcaktuara nga ZRRË edhe konsumatorët e kyçur në nivelin 35kV dhe 10kV duhet të furnizohen me çmim të parregulluar dhe nuk do të jenë konsumatorë me të drejtë të shërbimit universal.

	PLANI I BIZNESIT I RISHIKUAR PËR VITIN 2023	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 25 nga 66</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

5. Liberalizimi i Tregut të Energjisë Elektrike

Me udhëzimin e ZRrE-së për liberalizimin e tregut të energjisë elektrike në Kosovë, është përcaktuar mënyra, kushtet dhe koha e liberalizimit të tregut të energjisë elektrike në Kosovë, në nivelin e prodhimit dhe furnizimit me energji elektrike. Nga 1 prill 2017, tregtimi me shumicë i energjisë elektrike bëhet në çmime të derregulluara kurse derregullimi i çmimit të konsumatorëve fundor do të bëhet në mënyrë graduale, duke përdorur qasjen më të përshtatshme të mundshme me gjendjen aktuale

Duke pasur parasysh rrethanat e reja të krijuara, KOSTT ka ndërmarrë dhe do të ndërmerr veprimet e nevojshme për realizimin e udhëzimeve të lëshuara nga ZRrE dhe obligimeve që dalin nga legjislacioni primar dhe sekondar. KOSTT (Operatori i Tregut) mirëmban llogarit energjetike për secilën palë të regjistruar në Rregullat e Tregut për çdo periudë të barazimit përfundimtar (për çdo orë) për energjinë e nominuar (kontraktuar), për energjinë e matur dhe obligimet financiare të llogaritura për çdo periudë të barazimit përfundimtar (procesi i barazimit energjetik dhe financiar). Në bazë të dhënave nga këto llogari krijohen raporte të cilat përdoren si bazë për faturimin e ndërsjellë mes palëve në treg si dhe për faturimin e pagesës së jobalancave. Krijimi i llogarive për palët përgjegjëse për balancë ka mundësuar që, nga 1 qershor 2017 të fillojë implementimin e mekanizmit balancues, ku të gjitha palët të cilat dështojnë të përmbushin obligimet e tyre sipas nominimeve (obligimeve kontraktuale) paguajnë ose paguhen nga llogaria balancuese për energjinë e jobalancit me çmimin e jobalancit.

KOSTT si Operator i Sistemit të Transmetimit, bazuar në dispozitat e Ligjit për Energjinë Elektrike (Neni 19 dhe 23), është përgjegjës për prokurimin e energjisë për mbulimin e humbjeve në rrjetin e transmetimit në përputhje me procedurat transparente jo-diskriminuese dhe të bazuar në treg. KOSTT është duke e blerë energjinë për mbulimin e humbjeve në rrjetin e transmetimit në tregun e energjisë elektrike me çmim të parregulluar dhe atë kryesisht nga KEK-u, kurse për pjesën që nuk mund të mbulohet nga KEK-u organizohen ankandet ditore (D-1) për blerjen e energjisë për mbulimin e humbjeve. Kriteri për përzgjedhjen e palës fituese në ankand është çmimi më i lirë i ofertës.

5.1 Intëgrimi rajonal

Përkundër vështirësive për shkak të obstrukcioneve nga Serbia, KOSTT ka arritur të shënojë përparime drejt integritimit në mekanizmat rajonale, merr pjesë në të gjitha aktivitetet që lidhen me integrimin e tregut Day-Ahead, të parapara në nismën e WB6.

Si rezultat i angazhimeve të vazhdueshme KOSTT tani është:

	PLANI I BIZNESIT I RISHIKUAR PËR VITIN 2023	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 26 nga 66</i>
Departamenti Financiar		Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli

1. Pjesëmarrës me të drejta të plota në mekanizmin për kompensim të pagesave të transitit të energjisë elektrike nga 1 janari 2016 (Inter TSO compensation mechanism)⁴.
2. Pjesëmarrës në monitorimin e devijimeve interkonektive në Europën Kontinentale (Monitoring of Grid Time Deviations in CE)⁵
3. Themelues dhe aksionar i SEE CAO⁶
4. Themelues dhe aksionar i ALPEX
5. Zonë e pavarur rregulluese në kuadër të Europës Kontinentale

Hapja e Zyrës rajonale për alokim të koordinuar të kapaciteteve të transmetimit interkonektiv – CAO, lehtëson dhe optimizon procedurën e alokimit të kapaciteteve dhe vet procesin e shfrytëzimit të interkoneksionit. Vlen të theksohet se themelimi i kësaj Zyre është një hap drejt krijimit të tregut të përbashkët rajonal dhe integritetit në tregun unik Evropian, dhe në anën tjetër, ndihmon Kosovën në përmbushjen e obligimeve të marra në kuadër të Traktatit për Themelimin e Komunitetit të Energjisë dhe procesit të integritetit në BE.

5.2 Menaxhimi i procesit të Ndërrimit të Furnizuesit

Sipas Ligjit për Energjinë Elektrike të miratuar në vitin 2016, të drejtën e ndërrimit të Furnizuesit e ka çdo konsumator fundor, familjar ose jo familjar, ndërsa përgjegjësia për menaxhimin e procesit të ndërrimit të Furnizuesit është përgjegjësi e Operatorit të Tregut. Këtë përgjegjësi Operatori i Tregut e ushtron sipas Rregullave të Tregut dhe Rregullës për Ndërrimin e Furnizuesit të miratuar nga ZRRË.

Në Udhëzuesin për Liberalizimin e Tregut të Energjisë Elektrike në Kosovë të ZRRË-së të datës 18 janar 2017, janë përcaktuar edhe afatet kohore për de-rregullimin e çmimit të konsumatorëve fundorë. Bazuar në këtë udhëzim de-rregullimi i çmimit të konsumatorëve fundor do të bëhet në mënyrë graduale duke përdorur qasjen më të përshtatshme të mundshme dhe atë bazuar në nivelin e tensionit në të cilin janë të kyçur

⁴ KOSTT më 21 dhjetor 2015 ka nënshkruar Marrëveshjen për ITC (Marrëveshja për kompensimin e ndërsjellë të transitit të energjisë elektrike nëpër TSO-të e Evropës). Marrëveshja ka filluar të implementohet nga 1 Janari 2016.

⁵ Ky grup është emëruar dhe aktivizuar nga marsi 2018

⁶ SEE-CAO- zyrë për alokim të koordinuar të kapaciteteve interkonektive në EIL me seli në Podgoricë

	PLANI I BIZNESIT I RISHIKUAR PËR VITIN 2023	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 27 nga 66</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

konsumatorët dhe të drejtën për furnizim me energji elektrike në tregun konkurrues për të gjithë konsumatorët fundor nga data e aprovimit të udhëzimit të ZRrE-së.

Bazuar në këto zhvillime të reja për mundësin e konsumatorëve për ndërrimin e furnizuesit, KOSTT ka ndërmarrë dhe do të ndërmerr veprimet e nevojshme për menaxhimin e procesit ndërrimit të Furnizuesit, bazuar në Rregullat e Tregut dhe në afatet kohore të përcaktuara në udhëzuesin e ZRrE-së. Megjithatë duke pasur parasysh afatin kohor brenda të cilit duhet të përfundohet procesi i transferimit të konsumatorit dhe numrin e konsumatorëve që kanë të drejtën e ndërrimit të furnizuesit e që në të ardhmen ky numër pritet të rritet, atëherë KOSTT duhet të filloj përgatitjet për sigurimin e një softueri që ky proces të kryhet në mënyrë automatike dhe të jetë i auditueshëm.

5.2.1 Objektivat kryesore dhe sfidat nga aspekti i operimit të tregut

KOSTT si operator i tregut do të vazhdojë aktivitetet që lidhen me liberalizimin e tregut të energjisë elektrike në Kosovë dhe integrimin në mekanizmat rajonal. Në këtë drejtim aktivitetet e zhvilluara janë në përputhje me objektivat dhe kërkesat e qeverisë rreth liberalizimit të tregut të energjisë elektrike, Strategjinë e Energjisë të Republikës së Kosovës, kërkesat që dalin nga legjislacioni primar i sektorit të energjisë, kërkesat që dalin nga Traktati i Komunitetit të Energjisë dhe MSA-së ndaj hapjes së tregut të energjisë, si dhe në pajtim me Direktivat e Komisionit Evropian.

Me qëllim të përmbushjes së kërkesave të parashtruara si parakusht nga ENTSO-E, gjatë vitit 2021, në harmoni me procedurën për tregtimin e energjisë elektrike të miratuar nga ZRRE, është bërë prokurimi i rezervave balancuese për Rezervën Manuale të Restaurimit të Frekuencës (mFRR) në mënyrë transparente, jo diskriminuese dhe të bazuara në treg. Duke pasur parasysh që ofruesit potencial të shërbimeve balancuese të kyçur në rrjetin e transmetimit të KOSTT nuk mund të ofrojnë sasinë e nevojshme të shërbimeve balancuese, ndërsa prokurimi i kapacitetit rezervë nga ofruesit e shërbimeve balancuese të kyçur në rrjetin e transmetimit të OST (Shqipëri) varët jo vetëm nga kapaciteti që disponojnë por edhe nga Kapacitetet Transmetuese Ndërkufitare të lira mes KOSTT dhe OST, sigurimi i sasisë së nevojshme të shërbimeve balancuese për Zonën LFC KOSTT mbetet sfidë edhe për vitin në vijim.

KOSTT ka ndërmarrë veprimet e nevojshme për realizimin e udhëzimeve të lëshuara nga ZRrE, megjithatë mbetet sfidë konkurrenca në tregun me pakicë dhe implementimi i Mekanizmit Balancues në përputhje të plotë me Rregullat e Tregut. Nga gjithë konsumatorët në Kosovë, vetëm pesë konsumator të cilët janë të kyçur në rrjetin e transmetimit furnizohen me çmime të parregulluara. Ka pasur vështirësi të kalimit të menjëhershëm nga një treg i rregulluar në tregun e liberalizuar dhe për këtë arsye është paraparë që derregullimi i çmimit të konsumatorëve fundor do të bëhet në mënyrë graduale duke përdorur qasjen më të përshtatshme të mundshme me gjendjen aktuale.

Implementimin e marrëveshjeve për blerje të energjisë nga BRE-të të cilat janë në operim bëhet në vazhdimësi, mirëpo rritja e vazhdueshme e kapaciteteve të tyre paraqet sfidë në vetë në aspektin e menaxhimit të fondit

	PLANI I BIZNESIT I RISHIKUAR PËR VITIN 2023	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 28 nga 66</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

për BRE. Kështu që gjatë vitit 2021 ka filluar me operim prodhuesi me i madhe i BRE në vend me kapacitet 105 MW Parku energjetik me ere Selac.

Në aspektin e integrimi rajonale, më 1 prill 2016 ka hyrë në fuqi Marrëveshja e Stabilizim Asocimit, sipas së cilës, Kosova obligohet të përmbushë detyrimet që lidhen me integrimin në tregun e përbashkët rajonal (neni 114 i Marrëveshjes), ku ceket: "Në përputhje me acquis përkatëse të BE-së, Palët do të zhvillojnë dhe forcojnë bashkëpunimin e tyre në fushën e energjisë në përputhje me parimet e ekonomisë së tregut dhe të Traktatit të Komunitetit të Energjisë, i nënshkruar në Athinë më 25 tetor të vitit 2005. Bashkëpunimi do të zhvillohet me synim të integritit gradual të Kosovës në tregjet Evropiane të energjisë".

Në procesin e reformave në energji konform legjislacionit evropian, krijimi i Tregut të përbashkët Kosovë-Shqipëri është një hap drejt integritit në tregun pan-evropian në harmoni me objektivat e BE-së dhe Komunitetit të Energjisë si dhe iniciativës WB 6.

Duke pas parasysh karakteristikat e tregut në Kosovë dhe Shqipëri dhe objektivat e qeverive për furnizim të sigurt me energji elektrike, KOSTT dhe OST bashkërisht janë në proces të funksionalizimit të tregut të organizuar të energjisë elektrike një ditë para (Bursën e energjisë elektrike). Tregu i përbashkët do të jepte sinjale të duhura për investime në kapacitete gjeneruese të reja dhe llojin tyre, për investime në rrjetin të transmetimit dhe të shpërndarjes, do të krijonte kushte për një treg konkurrues nga i cili do të përfitonin konsumatorët nga të dy vendet, do të mundëson optimizimin e dy sistemeve dhe shfrytëzimin e rezervave balancuese në mënyrë më efektive.

Marrëveshja për themelimin e Bursën Shqiptare të Energjisë Elektrike (ALPEX) është nënshkruar me 05.10.2020 dhe në Prill të vitit 2023 ka filluar operimin në zonën e Shqipërisë, kurse në zonën e Kosovës pritet në shtator 2023. KOSTT është aksionar së bashku me OST në bursën shqiptare ALPEX. Raporti i aksioneve në ALPEX është: OST ka në disponim 57.25% të aksioneve dhe KOSTT disponon 42.75% të aksioneve. Procesi i bashkimit të dy tregjeve do të vazhdojë në harmoni me planët e përpiluara nga të dy vendet.

Në ndërlidhje me bashkimin e tregut Kosovë – Shqipëri, ALPEX ka themeluar degën e saj në Kosovë dhe në maj të vitit 2021 është regjistruar në Agjencinë Kosovare të Regjistrimit të Bizneseve, gjithashtu është përzgjedhur stafi fillestar.

Në Tetor 2021 në Tiranë, Zyra e Rregullatorit të Energjisë së Kosovës (ZRRE) dhe Enti Rregullator i Energjisë të Shqipërisë (ERE) së bashku me Operatorët e Sistemit të Transmetimit KOSTT dhe OST kanë nënshkruar Marrëveshjen për Bashkimin e Tregut të Energjisë Elektrike. Nëpërmjet kësaj marrëveshjeje të dyja palët njohin Bursën Shqiptare të Energjisë Elektrike (ALPEX) si të vetmen Bursë Energjetike për tregun një ditë para (DAM) dhe atë brenda ditës (ID).

Në Dhjetor 2021, është nënshkruar Memorandumi i Mirëkuptimit ndërmjet Rregullatorëve të Energjisë së Kosovës dhe Shqipërisë (ZRRE dhe ERE) për njohjen reciproke të licencave dhe furnizimit me energji elektrike.

	PLANI I BIZNESIT I RISHIKUAR PËR VITIN 2023	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 29 nga 66</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

Për sa i përket infrastrukturës së funksionimit të ALPEX që ndërlidhet me shërbimet për tregtimin dhe Cleringun, konsorciumi grek është përzgjedhur si operatori më i përgjegjshëm dhe ka fituar ofertën për ofrimin e një platforme tregtare elektronike duke u bazuar në praktikat e bursave Evropiane të energjisë.

Më 10 Shkurt 2022 është nënshkruar marrëveshja ndërmjet ALPEX dhe ofruesit të shërbimit të Platformës Tregtare gjegjësisht konsorciumit Grek.

Në Janar 2022 ALPEX është bërë anëtar i asociuar i EUROPEX.

Aktivitetet rreth funksionalizimit:

- a) Në Prill 2023 DAM ka filluar operimin në Shqipëri.
- b) Në Shtator 2023 DAM pritet të lansohet në Kosovë dhe do të filloj bashkimi i tregut ndërmjet Shqipërisë dhe Kosovës.
- c) Në tremujorin e parë 2024 Tregu brenda ditës (ID) pritet të nisë në Shqipëri.
- d) Në tremujorin e dytë 2024 Tregu brenda ditës (ID) pritet të lansohet në Kosovë dhe po atë ditë do të ketë bashkim të tregut mes Shqipërisë dhe Kosovës.

KOSTT-i do të vazhdojë të punojë me të gjitha kapacitetet e veta që si Operator i Tregut dhe i Sistemit, të sigurojë që të jetë plotësisht i integruar në të gjitha komponentët e tregut rajonal, të cilat aktualisht janë duke u zhvilluar. Në veçanti KOSTT-do të:

- Përbush obligimet që dalin nga ligjet e sektorit të energjisë elektrike në lidhje me liberalizimin e tregut të energjisë elektrike.
- Përcjellë zhvillimet në rajon rreth tregut të energjisë elektrike;
- Përbush obligimet që dalin nga Traktati i Komunitetit të Energjisë;
- Jetë pjesëmarrës aktiv në të gjitha organizatat relevante rajonale dhe Evropiane që kanë të bëjnë me operimin e sistemit dhe tregut;
- Bashkëpunojë me Grupin e themeluar nga ENTSO-Ë që të monitorojë përbushjen e standardeve të ENTSO- E nga ana e KOSTT;
- Vendos marrëdhënie të qëndrueshme me OST-të e Evropës Kontinentale;
- Zhvillojë aftësit e nevojshme për operimin e sistemit dhe tregut në nivel rajonal
- Kontribuojë në punën e SEE CAO (Coordinated Auction Office) dhe të angazhohet që kapacitetet interkonektive të KOSTT të vazhdojnë të alokohen nga SEE CAO;

	PLANI I BIZNESIT I RISHIKUAR PËR VITIN 2023	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 30 nga 66</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

5.3 Burimet e Ripërtërishme të Energjisë

Shfrytëzimi i Burimeve të Ripërtërishme të Energjisë (BRE) për prodhimin e energjisë ndikon në përmirësimin e sigurisë së furnizimit me energji, rritjen e zhvillimit ekonomik, diversifikimin e burimeve të shfrytëzueshme të energjisë si dhe në uljen e emitimit të ndotësve në atmosferë dhe mbrojtjen e mjedisit jetësor.

Në ligjet e sektorit të energjisë e në veçanti në Ligjin për Energjinë, BRE-të trajtohen në aspektin e promovimit të optimizimit të shfrytëzimit të tyre, duke përfshirë edhe përcaktimin e caqeve vjetore dhe afatgjata të prodhimit të energjisë nga këto burime. Nga këto ligje përcaktohen të drejtat dhe obligimet e Operatorit të Sistemit të Transmetimit dhe Tregut (KOSTT) në *kuadër të masave për nxitjen e shfrytëzimit të BRE-ve*. Sipas Ligjit për Energjinë Elektrike, BRE kane prioritet të dispeçimit të prodhimit të energjisë elektrike (me kusht që të mos bie ndesh me kufizimet e përcaktuara në Kodin e rrjetit të transmetimit dhe rregullat e rregulloret tjera), kurse Operatori i Tregut (OT) është përgjegjës për përmbylljen e marrëveshjes për shitblerjen e energjisë elektrike të prodhuar nga Gjeneratorët BRE të pranuar në skemën mbështetëse.

Për plotësimin e caqeve të energjisë nga BRE-të, rol të rëndësishëm luan edhe KOSTT, me përmbushjen e obligimeve që burojnë nga ligjet në sektorin e energjisë dhe rregullave të veçanta nga ZRrE-ja. Për të mbështetur qasjen e BRE-ve në rrjetin e transmetimit dhe lehtësuar zhvillimin e projektet të BRE-ve, KOSTT ka zhvilluar procedurë mjaftë efikase për shqyrtimin e aplikacioneve për kyçje në rrjetin të transmetimit, duke bërë të mundur evitimin e vonesave procedurale të cilat ndikojnë në kohën e realizimit të projektit. Gjithashtu për shkak të interesimit të madh të investitorëve për burimet solare (Fotovoltaike) për zhvillimin e projekteve të kapacitetit të lartë që do të kyçen në rrjetin të transmetimit, KOSTT ka përgatitur Kodin për Stacionet Gjeneruese të Energjisë Solare, i cili përcakton kriteret teknike që duhet të plotësohen nga aplikuesi i këtij lloji të BRE-së.

Për të mbuluar kostot shtesë në mbështetje të zhvillimit të BRE-ve të, pranuar në skemën mbështetëse bazuar në dispozitat e Rregullës për Skemën Mbështetëse (Neni 13), KOSTT përkatësisht OT ka themeluar Fondin për Energjinë e Ripërtërishme që menaxhohet nga OT. Për operimin e këtij fondi, OT i raporton ZRrE-së në baza tremujore. Fondi për Energjinë e Ripërtërishme shfrytëzohet për të financuar kostot lidhur me ndryshimin ndërmjet çmimit referent dhe tarifës nxitëse, kompenzimin e 75 % të kostos së jobalanceve të Gjeneratorët BRE të pranuar në Skemën Mbështetëse dhe mbulimin e kostove të shkaktuara nga OT për menaxhimin dhe operimin e fondit. Financimi i fondit mundësohet përmes një Tarife për Energjinë e Ripërtërishme të miratuar nga ZRRE, e cila aplikohet në nivel të transmetimit për të gjithë furnizuesit e energjisë elektrike në proporcion me kërkesën e tyre individuale në konsumin e përgjithshëm të energjisë elektrike në Kosovë. Bazuar në afatet e përcaktuara në Rregullën për Skemën Mbështetëse, KOSTT respektivisht OT ka lidhur MBE me Gjeneratorët BRE në operim dhe furnizuesit që janë aktiv në treg, dhe është në proces të vazhdueshëm të lidhjes e MBE-ve edhe me Gjeneratorët BRE të cilët janë të pranuar në skemën mbështetëse dhe posedojnë autorizim preliminar dhe final të lëshuar nga ZRrE.

	PLANI I BIZNËSIT I RISHIKUAR PËR VITIN 2023	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 31 nga 66</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

6. Implementimi i aranzhmaneve të reja operative

Me implementimin e Marrëveshjes së kyçjes KOSTT-ENTSO-E, KOSTT ka fillu operimin si Zonë rregulluese në kuadër të bllokut Shqipëri - Kosovë, i njohur si blloku rregullues AK.

Operimi si Zonë rregulluese në kuadër të Bllokut Rregullues AK përfshin kryesisht aktivitetet që ndërlidhen me bashkëpunimin e OST-ve të interkonektuara, me qëllim të operimit të sigurt të sistemit. Bashkëpunimi i ngushtë i OST-ve bazohet në parimet e respektimit të rregullave dhe kodeve teknike Evropiane. Për operim në kuadër të Bllokut, në KOSTT janë arritur këto objektiva :

- Ngritja e kapacitetit të stafit të Operatorit të Sistemit dhe Operatorit të Tregut për të performuar me punët e reja që ndërlidhen me operimin e KOSTT si zone rregulluese në kuadër të bllokut rregullues AK dhe implementimin e marrëveshjeve operative me ENTSO-E dhe OST-të fqinje, që ndërlidhen me :
- analizën e sigurisë së punës së sistemit një ditë para dhe gjatë ditës;
- nominimin e programit ndërkufitar dhe programeve të palëve tregtare një ditë para në formë të automatizuar përmes softuerëve adekuatë;
- krijimin e modelit referent të rrejtit për SEE të Kosovës për qëllim të llogaritjeve të parametrave të sigurisë së operimit, veprimi adekuat në rrethana emergjente, përpunimi i planit të ri mbrojtës, alokimin e kapacitetit dhe llogaritja e kongjestioneve.

ENTSO-E ka krijuar grupin prej ekspertëve për monitorimin e KOSTT-it në plotësimin e kërkesave nga SOGL/SAFA⁷⁸. Kërkesat janë kryesisht teknike, që ndërlidhen me sigurinë e operimit të sistemit, shkëmbimet tregtare ndërkufitare dhe plotësimi i kriterëve nga paketi i tretë i energjisë të KE.

Objektivat e monitorimit nga ENTSO-E janë:

- Siguria e operimit të sistemit elektroenergjetik nga aspekti i rrejtit;
- Sigurimi i Shërbimeve ndihmëse;
- Ndryshimet e nevojshme rregullative që kërkohet nga paketi i tretë i legjislacionit të Komisionit Evropian për Energji.

⁷⁸ SOGL-System Operation Guideline
SAFA-The Synchronous Area Framework Agreement

	PLANI I BIZNESIT I RISHIKUAR PËR VITIN 2023	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 32 nga 66</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

6.1 Korniza rregullative dhe tarifat

KOSTT-i operon brenda një kornize rregullative të bazuar në ligje, licenca dhe në legjislacionin sekondar të miratuar nga Zyra e Rregullatorit për Energji (ZRRë).

Korniza ligjore e zhvilluar për sektorin e energjisë është në pajtim me praktikën e mira të BE-së dhe siguron funksionimin e një autoriteti të pavarur rregullativ për energji, funksionim të licencuar të gjithë sektorëve kryesor energjetik, qasje jo diskriminuese dhe transparente ndaj palëve të treta dhe krijimin e kushteve për një treg konkurrues dhe të qëndrueshëm të energjisë elektrike në Kosovë.

Kuvendi i Republikës së Kosovës ka aprovuar në Qershor të vitit 2016 ligjet e reja për sektorin e Energjisë (Ligjin për Energjinë 05/L-081, Ligjin për Energjinë Elektrike 05/L-085 dhe Ligjin për Rregullatorin e Energjisë 05/L-084) të cilat përcaktojnë rregulla dhe masa për funksionimin e sektorit të energjisë, për të garantuar furnizim të sigurt, të besueshëm, të rregullt dhe cilësor me energji elektrike dhe në përputhje me direktivat dhe rregulloret evropiane për sektorin e energjisë.

Duke u mbështetur në kërkesat e reja që dalin nga këto ligje dhe korniza rregullative e nxjerrë nga ZRRë, KOSTT ka rishikuar dhe ka përgatitur pothuajse të gjitha dokumentet duke u siguruar që ato të jenë në përputhshmëri të plotë me kërkesat e reja ligjore dhe rregullative. Në përputhje me kërkesat për promovim dhe zhvillim të transparencës, të dalë nga dispozitat evropiane dhe gjithashtu duke plotësuar edhe detyrimet për publikimin e dokumenteve dhe të dhënave me qëllim të rritjes së transparencës dhe mos diskriminimit të palëve të treta, në përputhje të plotë me kërkesat e Rregulloreve të Bashkimit Evropian (EU) 543/2013 dhe (EU) 714/2009, KOSTT ka përpiluar dhe ZRRë ka aprovuar Rregullën për Publikimin e të Dhënave të Tregut të Energjisë Elektrike. Duke u mbështetur në obligimet e dalura nga kjo Rregull, është bërë ridizajni i webfaqes me qëllim të krijimit të kushteve për zbatimin e dispozitavë, që nënkupton krijimin e bazës strukturore me qëllim të publikimit të të dhënave të energjisë elektrike me qëllim që ti kontribuohet zhvillimit të një tregu transparent të energjisë elektrike. Lidhur me këtë ZRRë dy herë në vit bën vlerësimin e transparencës në raport me Rregullën për Publikimin e të Dhënave të Tregut të Energjisë Elektrike.

Republika e Kosovës si Palë Kontraktuese në Komunitetin e Energjisë, obligohet të transpozojë në legjislacionin e vet kombëtar dispozitat e ligjeve të Bashkimit Evropian, që rregullojnë sektorin e energjisë, veçanërisht pakon e fundit të ligjeve të tilla që u konsoliduan në Pakon e Energjisë së Pastër. Në kuadër të kësaj Ministria e Ekonomisë ka dërguar Koncept Dokumentin për rishikimin e ligjeve në sektorin e energjisë, dhe KOSTT ka kontribuar duke komentuar këtë. Edhe gjatë vitit 2023 pritet që KOSTT të kontribuojë duke qenë pjesëmarrës në draftimin e ligjeve të reja të energjisë duke bërë transpozimin e Direktivave dhe Rregulloreve të BE-së, dhe më pastaj duke harmonizuar legjislacionin aktual me aktet e reja ligjore në përputhje me Pakon e energjisë së pastër deri në fund të vitit 2023.

Dokumentet kryesore rregullative të cilave u përmbahet KOSTT-i gjatë zhvillimit të veprimtarisë së vet të licencuar dhe që kanë ndikim të drejtpërdrejtë në të ardhurat e KOSTT-it janë:

	PLANI I BIZNESIT I RISHIKUAR PËR VITIN 2023	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 33 nga 66</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

- Licenca e Operatorit të Sistemit të Transmetimit të Energjisë Elektrike;
- Licenca e Operatorit të Tregut të Energjisë Elektrike;
- Rregulla për vendosjen e të hyrave të lejuara maksimale të operatorit të sistemit të transmetimit dhe tregut (Rregulla për Të Hyrat e OST/OT-së);
- Marrëveshja e Kycjes KOSTT- ENTSO-E
- Rregulla për Kushtet e Përgjithshme të Furnizimit me Energji;
- Metodologjia e Taksave të Kycjes në Rrjetin e Transmetimit
- Parimet për Përcaktimin e Tarifave për Shfrytëzimin e Sistemit të Transmetimit dhe Tregut si dhe Taksave të Kycjes
- Metodologjia për Përcaktimin e Tarifave të Operatorit të Sistemit të Transmetimit
- Metodologjia për Përcaktimin e Tarifave të Operatorit të Sistemit
- Metodologjia për Përcaktimin e Tarifave të Operatorit të Tregut
- Rregullat e Tregut
- Kodi i Rrjetit të Transmetimit

Në planet e rregullta të punës, KOSTT ka gjithashtu edhe rishikimin e dokumenteve varësisht prej kërkesave ligjore dhe konkluzioneve të nxjerra nga procesi i monitorimit intern të implementimit të kornizës rregullative, gjegjësisht Kodit të Rrjetit, i cili realizohet çdo vit. Në rastin kur ndryshimet e nevojshme identifikohen për Kodet Teknike, atëherë këto ndryshime bëhen në bazë të procedurës të miratuar nga ZRRË Procedura për Menaxhimin e Kodeve Teknike/Operacionale (KQKÖ).

Gjatë vitit 2023 duhet të inicohen propozimet për amendamentimin e Kodit të Rrjetit të Transmetimit. Këto propozime për amendamentim do të bëhen pasi të sigurohet konsulenca. Pasi të bëhen propozimet për amendamentim të Kodit të Rrjetit të Transmetimit dhe të aprovohen nga ZRRË do të përpilohet një dokument i vetëm i ndarë në kapituj në mënyrë që më lehtë të mund të identifikohen obligimet dhe të bëhen rishikimet.

KOSTT-i edhe më tutje është në pamundësi për t'i implementuar të gjitha dispozitat/kërkesat të Kodit të Rrjetit të Transmetimit, dhe gjatë monitorimit intern nxjerr kërkesa për derrogime për implementim të dispozitave përkatëse të cilat i proceson për aprovim në ZRRË.

Në kuadër të procesit të implementimit të kornizës rregullative të sektorit të energjisë që ndërlidhet me procesin e Integritimeve Evropiane, KOSTT vazhdimisht ka qenë dhe është pjesë e procesit të raportimit mbi implementimin e masave ligjore dhe zbatuesë të përfshira brenda Agjendës Evropiane për Integrim dhe Programit Kombëtar për Zbatimin e Marrëveshjes së Stabilizim-Asociimit (PKZMSA) për vitin 2022, duke mos anashkaluar Programin e Zbatimit të Strategjisë së Energjisë 2018-2020, Raportimet në kuadër të Nënkomitetit për Transport, Mjedis, Energji dhe Zhvillim Rajonal, Raportimet vjetore kombëtare kundrejt Komisionit Evropian lidhur me progresin vjetor të vendit dhe Planin Vjetor të Punës së Qeverisë së Kosovës (PVPQ) janë si pjesë ndërlidhëse me këtë proces integruar.

	PLANI I BIZNESIT I RISHIKUAR PËR VITIN 2023	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 34 nga 66</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

Nga perspektiva e planit të biznesit, aspekti më i rëndësishëm rregullativ është përcaktimi i të hyrave të lejuara dhe tarifave.

Zyra e Rregullatorit për Energji në përputhje me Rregullën për vendosjen e të hyrave të lejuara maksimale të operatorit të sistemit të transmetimit dhe tregut (Rregulla për Të Hyrat e OST/OT-së), i përcakton KOSTT-it të Hyrat Maksimale të Lejuara. Këto janë të hyra tavan, pavarësisht vëllimit të energjisë së transmetuar, që vendosen për periudhë pesëvjeçare.

Si përgjigje ndaj çështjeve të cekura më lartë, KOSTT do të zhvilloj këto aktivitete:

- të përgatitet procesi për Përshtatjet e Rregullta dhe për çdo ri-hapje të mundshme të kontrollit të çmimit, ku gjatë përshtatjeve të rregullta do të llogariten ndryshimet e lejuara të hyrave të lejuara maksimale, të cilat bëhen para çdo viti të ardhshëm relevant;
- të përgatitet sipas kërkesave për ndryshime në metodologjinë e tarifave për shfrytëzimin e sistemit të transmetimit si dhe për diskutime me ZRRE-në gjatë procesit për Përshtatjet e Rregullta;
- të kryejë analiza tarifore me qëllim që të identifikojë mundësitë për përmirësime të produktivitetit dhe efikasitetit;
- të monitorojë implementimin e planit investiv me qëllim të promovimit të implementimit eficient të planit zhvillimor nga i cili do të nxirren edhe stimulues në të hyrat e veta, etj;
- Përmbyshjen e obligimeve ndaj Licencës për Operim të Infrastrukturës telekomunikuese (shërbimet nga komercializimi i fibrave Optike), bazuar në ligjë, Autorizime/licenca dhe në Rregullore të miratuara nga Autoriteti Rregullativ për Komunikime Elektronike dhe Postare (ARKEP). Në këtë drejtim, përgjegjësitë e KOSTT-it janë përcaktuar nga ligjet e Kosovës për telekomunikime:
- Ligji për Komunikimet Elektronike nr. 04 / L-109, dhe Autorizimet e lëshuara nga ARKEP:
- Autorizimi Nr. 208/L/13 për Operim të shërbimeve të infrastrukturës telekomunikuese të KOSTT-it. Me këtë KOSTT-it i lejohej krijimi, mirëmbajtja, dhënia me qira, bashkë shfrytëzim dhe shitje e shërbimeve përmes infrastrukturës telekomunikuese në Republikën e Kosovës.
- Sipas Regjimit të Autorizimit të Përgjithshëm, në përputhje me dispozitat e Nenit 16 të Ligjit Nr. 04/L-109 për Komunikimet Elektronike dhe Rregullores Nr.25 për Autorizimet e Përgjithshme (ref. ARKEP nr. prot.015/B/14) dhe Vendimit Nr.581(ref. ARKEP nr. prot. 002/B/15), KOSTT është regjistruar në Regjistrin e ndërmarrjeve për Ofrim të rrjeteve dhe/ose shërbimeve publike të komunikimeve elektronike:
- Ofrimi i rrjetit fiksl (në nivel Nacional),
- Ofrimi i shërbimeve të linjave me qira (fibër optik të pa-ndriçuar dhe linja tjera me qira)
- KOSTT ka të drejtë në shtrirjen e rrjetit dhe ofrimin e shërbimeve të dhënies së kapaciteteve në tërë territorin e Republikës së Kosovës, si dhe dhënien dhe marrjen e kapaciteteve, respektivisht interkoneksionin me shtetet tjera, përfshirë Republikën e Shqipërisë.

	PLANI I BIZNESIT I RISHIKUAR PËR VITIN 2023	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 35 nga 66</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

6.2 Projektet e reja të ndërlidhura me bizneset jo të rregulluara

Duke konsideruar perspektivën për angazhim në projekte të reja (biznese tjera jo të rregulluara), KOSTT-i merr parasysh restriksionet ligjore mbi angazhimin e KOSTT-it në aktivitetet tjera brenda sektorit të energjisë në Kosovë dhe mungesën e fondëve të gatshme për investime.

Mundësia më evidente për KOSTT-in tani është implementimi i komercializimit të shërbimeve nga lëmi i telekomunikacionit përkatësisht, paraqitja në treg e kapaciteteve tepriçë të fijeve optike, si biznes sekundar. Këto kapacitete telekomunikuese janë ndërtuar me qëllim të zhvillimit të sistemit të kontrollit dhe monitorimit të operimit të sistemit të transmetimit(SCADA/EMS), mbrojtjes reë, matjeve komerciale dhe TIK(Teknologjisë së Informacionit dhe Komunikimit).

Andaj, mbetet si objektiv në të ardhmen, shfrytëzimi infrastrukturës telekomunikuese për rritjen e biznesit të KOSTT-it.

Në bazë të Ligjit Nr. 04/L-109 Ligji për Komunikimet Elektronike, komunikimet elektronike të përdorura për sigurimin e funksionimit të qëndrueshëm dhe të besueshëm në sistemin e energjisë, rregullohen nga institucionet përkatëse shtetërore brenda fushës së tyre të përgjegjësisive. Organet kompetente në fushën e komunikimeve elektronike janë Ministria e Ekonomisë (ME) dhe Autoriteti Rregullativ i Komunikimeve Elektronike dhe Postare (ARKEP).

Banka Botërore(BB) është duke mbështetur aktivitetet në kuadër të nismës Balkans Digital Highway(BDH), e cila synon të përmirësojë çasjen në shërbimet me brez të gjerë me shpejtësi të lartë në nivel kombëtar dhe rajonal, brenda dhe ndërmjet vendeve pjesëmarrëse, nëpërmjet krijimit të një rrjeti rajonal brez gjerë me shumicë (regional wholesale broadband network) mbi infrastrukturën OPGW (Optical Ground Wire) të Operatorëve të Sistemit të Transmetimit (OST) pjesëmarrës: KOSTT, OST, MEPSO, CGES (KOSTT-Kosova, OST-Shqipëria, MEPSO-Maqedonia e Veriut dhe CGES – Mali i Zi).

Disa OST të rajonit kanë filluar me aktivitete për bashkë shfrytëzimin e infrastrukturës telekomunikuese brenda territorit të vetë. Por, përfitimet e mundshme mund të jenë më të mëdha përmes një tregu të përbashkët rajonal, andaj janë disa vende pjesëmarrëse nga Ballkani Perëndimor (KOSTT, OST, MEPSO, CGES) që janë angazhuar për një iniciativë të përbashkët, si pjesë e një plani rajonal të zhvillimit ekonomik.

Këto zhvillime, të cilat po mbështeten në mënyrë aktive nga ana e KOSTT-it, pritet të çojnë në përdorimin më optimal të infrastrukturës, të promovojnë zgjerimin e çasjes me shpejtësi të lartë brez-gjerë dhe të përmirësojnë cilësinë e shërbimit brez-gjerë ("broadband").

Iniciativa e Bankës Botërore ka hulumtuar mundësitë për të realizuar Studime të Fizibilitetit për realizim të projektit ADB (Autostrada Digjitale Ballkanike) dhe ka udhëzuar OST-të të përgatisin aplikacion GRANT APPLICATION FORM FOR TECHNICAL ASSISTANCE (TA GAF), i cili është drejtuar te WBIF (Western Balkans Investment Framework). Aplikacioni është dorëzuar nga BB dhe në dhjetor të 2019 është bërë njoftimi për

	PLANI I BIZNESIT I RISHIKUAR PËR VITIN 2023	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 36 nga 66</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

miratimin e aplikacionit, respektivisht grantit për të realizuar Studime të Fizibilitetit për realizim të projektit ADB.

Nga Banka Botërore, në bashkëpunim me të gjitha OST-të që i janë bashkëngjite kësaj iniciative, janë bërë të gjitha veprimet e nevojshme për angazhimin e konsulencës për përgatitje të Studimeve të Fizibilitetit sipas Termave të Referencës. Konsulenca ka filluar punën në fund të vitit 2022. Sipas planit dinamik projekti do të përfundojë në afat prej 11 muaj nga data e nënshkrimit të kontratës.

Kështu që gjatë vitit 2023, sikurse edhe nga OST-të tjera që janë pjesë e këtij projekti edhe nga KOSTT pritet angazhim intensiv për të bashkëpunuar me konsulencën për përgatitje të dokumenteve finale për këtë projekt.

7. Çështjet sociale dhe mjedisore

Barazia gjinore është një çështje me të cilën KOSTT-i përballë së bashku me homologët e vet në shumicën e vendeve evropiane, dhe në këtë aspekt, Bordi i Drejtorëve të KOSTT i ka aprovuar politikën përkatëse për mos diskriminim gjinor. Në këtë aspekt, kujdes të posaçëm i kushtohet barazisë gjinore në të gjitha fushat e biznesit si në rekrutimin, promovim, trajnim apo fushat tjera ku barazia gjinore vjen në shprehje. Për promovim dhe avancim të mëtutjeshme në aspektin e barazisë gjinore, KOSTT është bërë pjesë e programit të USAID-it për mbështetje dhe promovim të barazisë gjinore në sektorin e energjisë elektrike (Engendering Utilities - Strengthening the Power Sector Through Gender Equity). Përveç kësaj iniciative KOSTT ka aprovuar politikën për barazi gjinore dhe draftimin e politikës për ndalimin e çfarëdo lloj diskriminimi.

KOSTT-i përveç promovimit të barazisë gjinore, gjithashtu e promovon edhe barazinë dhe jo diskriminimin e aspekteve tjera si: Barazia, religjioni, baza etnike dhe mbi këtë bazë ka parapare çështjen e përfshirjes së minoriteteve në politikën e KOSTT, derisa në të ardhmen kjo çështje mund të rregullohet me një Politikë të veçantë.

Njëra nga objektivat strategjike e definuar në Planin e Biznesit është përkujdesja për shëndetin e punëtorëve . Për ta plotësuar përgjegjshmërinë nga aspekti social, si një nga objektivat e vendosura, KOSTT do të sigurojë se do të kujdeset për shëndetin e punëtorëve dhe do t'i ndërmerr të gjitha masat e nevojshme dhe do të përgatiten projekte konkrete për mbrojtjen e shëndetit për punëtorët e saj.

Derisa të hyj në fuqi Ligji për sigurimin shëndetësor, KOSTT do të mbulojë punëtorëve të vet sigurimin shëndetësor suplementar. Me hyrjen e Ligjit në fuqi, KOSTT do të ndërmarrë aktivitetet e nevojshme për implementimin e tij. Megjithatë edhe pas futjes në fuqi të sigurimit shëndetësor shtetëror, do të vazhdojë skema për sigurim aksidental të punëtorëve, konform vendeve të punës me rrezikshmëri dhe nevoja të veçanta pune. Fokusi mbi sigurinë dhe shëndetin në punë bazohet në:

	PLANI I BIZNESIT I RISHIKUAR PËR VITIN 2023	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 37 nga 66</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektorë: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

- Politikën mbi sigurinë dhe shëndetin në punë duke shprehur angazhimin në promovimin e parandalimit të aksidenteve për të gjithë punonjësit, duke përfshirë edhe ata të kontraktorëve, konform dokumentacionit intern në fushën e sigurisë dhe shëndetit në punë: “Dokumentet për Vlerësimin e Rrezikut në vendin e punës dhe Rregullat dhe masat e sigurisë gjatë punëve në objektet elektroenergjetike”.
- Monitorimi dhe implementimi i kontrolleve sistematike mjekësore për të gjithë punëtorët konform kërkesave të Ligjit për sigurinë dhe shëndetin në punë;
- Vlerësimin e vazhdueshëm të rrezikut në vendin e punës për punëtorët dhe pajisjet dhe përcaktimin e masave preventive paraprake për eliminimin apo parandalimin e tij;
- Zhvillimin e trajnimeve të vazhdueshme dhe bashkëpunimin me sektorët përkatës për përmirësim të vazhdueshëm të sigurisë;
- Mbështetjen dhe informimin e vazhdueshëm për interpretimin e dispozitave ligjore;
- Inspektimin dhe monitorimin e vazhdueshëm të aktiviteteve që zhvillohen nga stafi i KOSTT dhe të kontraktura si dhe aktivitet intensiv të monitorimit mbi aplikimin e duhur dhe të plotë të procedurave si forma të verifikimit të brendshëm;
- Përbushjen e kërkesave që dalin nga certifikimi me standardin për shëndet dhe siguri në punë ISO 45001: 2018 dhe avancimi i vazhdueshëm i kriterëve që dalin prej tij për një menaxhim më cilësor të sigurisë në punë, krahas sistemit të integruar të menaxhimit të cilësisë, mjedisit dhe sigurisë;
- Vlerësimin e performancës së sigurisë si pjesë e integruar në sistemin e monitorimit të aktiviteteve;
- Kontrollimin dhe vlerësimin e besueshmërisë së mjeteve të punës dhe pajisjeve mbrojtëse;
- Informacione intensive dhe të vazhdueshme përfshirë edhe aktivitete trajnuese për gjithë personelin për nocionet kryesore të sigurisë dhe risive nga kjo fushë, duke shfrytëzuar organizimin e takimeve, prezantimeve, programeve trajnuese, sipas dokumentit: “Informimi, edukimi dhe trajnimi praktik për sigurinë dhe shëndetin në punë”;
- Kërkesën ndaj kontraktorëve gjatë kontratave për deklaratimet për përbushjen e trajnimeve dhe informimit për gjithë personelin e pranishëm në vendin e punës, përdorimin e pajisjeve personale mbrojtëse dhe mbi rreziqet. Për pozitat specifike (projekt menaxher, inxhinier terreni etj.) certifikata trajnimi, derisa për furnizimet, procedurë e miratuar për sigurinë dhe shëndetin në punë.
- Mirëmbajtja dhe monitorimi i përgjithshëm i sistemit për mbrojtje nga zjarri dhe raste emergjente;
- Avancimin e vazhdueshëm të sistemit për mbrojtje nga zjarri dhe raste emergjente;
- Angazhimin në procesin e zhvillimit të projekteve të reja dhe rehabilitimin e objekteve ekzistuese, nga përgatitja e termave të referencës, deri te pranimi teknik.
- Kujdesi, parandalimi dhe ruajtja e shëndetit të punëtorëve në përputhje me rekomandimet nga Qeveria e Kosovës, MSH dhe IKSHPK, nëse pandemia nga Covid-19 rishfaqet prape gjatë vitit 2023.

Pas certifikimit nga Ministria e Punës dhe Mirëqenies Sociale (MPMS) të personave të ngarkuar me punë nga siguria dhe shëndeti në vitin 2020, do të bëhet përditësimi i dokumentit aktual, duke bërë rivlerësimin e rrezikut në vendin e punës, konform legjislacionit dhe akteve të brendshme për vlerësimin e rrezikut në vendin e punës për të gjitha vendet e punës në KOSTT. Në përputhje edhe me konsultimet rekomandimin me shkrim

	PLANI I BIZNESIT I RISHIKUAR PËR VITIN 2023	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 38 nga 66</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

nga që janë bere me Inspektoratin e Punës, “se pergatija e dokumentit për vlerësimin e rrezikut në vendin e punës, duhet të behet me angazhimin e shërbimeve të jashtme (persona juridik të licencuar për kryerjen e Vleresimit të Riskut” për angazhimin krahas eksperteve në KOSTT edhe të kompanive të licencuara për shërbime në sigurinë dhe shëndetin në punë, në përputhje me Rregulloren (MPMS) 02/2021 për Vlerësimin e riskut në vendin e punës dhe Rregulloren Nr. 01/2021 për kualifikimin e personave përgjegjes për sigurinë dhe shëndetin në punë, licencimin e kompanive të shërbimeve dhe trajnimeve për sigurinë dhe shëndetin në punë.

KOSTT vlerëson si një prioritet të lartë mbrojtjen e mjedisit në Kosovë dhe më gjerë. Aplikimi i sistemit të udhëheqjes me mjedisin dhe veprimi konform kërkesave që dalin nga çertifikimi sipas Standardit ISO 14001:2015 ndikonë në përmirësimin dhe përparim të vazhdueshëm të raporteve ndaj mjedisit.

Gjithashtu implementimi i Standardin ISO 14001:2015 është një mundësi shtesë në përmbushjen e kërkesave dhe avancimin e vazhdueshëm të kriterëve që dalin prej tij për një menaxhim me cilësor të mjedisit në punë, krahas sistemit të integruar të menaxhimit të cilësisë, mjedisit dhe sigurisë.

Me aktivitetet për aplikimin e sistemit të udhëheqjes me mjedisin, KOSTT ka filluar që në vitin 2009. Standardi Ndërkombëtar ISO 14001:2015 sot është standardi më i përparuar për udhëheqjen me mjedisin, i cili është i zbatueshëm në secilën ndërmarrje e cila dëshiron ta aplikojë, mirëmbajë dhe pandërprerë ta përmirësojë sistemin e vet të udhëheqjes me mjedisin. Zbatimi i një qasjeje të tillë nga ana e ndërmarrjes, është proces vullnetar. Kujdes i veçantë ndaj mjedisit i kushtohet edhe gjatë implementimit të projekteve. Në procesin e planifikimit të projekteve varësisht nga kërkesat ligjore, bëhen studimet e ndikimeve në mjedis të objekteve energjetike, edhe pse veprimtaria e KOSTT-it nuk konsiderohet ndër veprimtaritë që janë me potencial të lartë për ndotjen e mjedisit.

Dispozita e rëndësishme e Standardit Ndërkombëtar ISO 14001:2015 përfshinë obligimin e kompanisë në politikën personale të udhëheqjes me mjedisin, më të cilën kompania përcakton strategjinë dhe qëllimet e veta në raport me mjedisin, duke realizuar synimet e veta në mënyrë që ato të jetësohen në praktikë. Me sistemin e udhëheqjes me mjedisin dhe sigurinë parashtrohen kriterë të barabarta, brenda të cilave ka mundësi të planifikohen, zbatohen, verifikohen dhe të rishqyrtohen të gjitha ndikimet e mundshme në mjedis dhe masat e mbrojtjes së mjedisit në të gjitha segmentet e afarizmit në KOSTT. Parimet themelore të lidhura me udhëheqjen e mjedisit përfshijnë njohjen e aspekteve dhe ndikimeve në mjedis në bazë të cilave parashtrohen synimet dhe programet, përcillen rezultatet e matshme të zbatimit të tyre, andaj në mënyrë periodike ndërmerrën aktivitetet për përmirësim permanent.

Me qëllim të kompensimit të shpyllëzimit përgjatë linjave të tensionit të lartë, për të mbajtur sigurinë dhe funksionimin normal të linjave, KOSTT planifikon që në bashkëpunim me institucionet qendrore dhe lokale të përkrah mbjelljen e drunjëve dhe gjelbërimin e sipërfaqeve.

	PLANI I BIZNESIT I RISHIKUAR PËR VITIN 2023	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 39 nga 66</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

Sistemi i udhëheqjes me mjedisin dhe sigurinë, i ka edhe efekte pozitive, siç janë: përmirësimet e gjendjes në perimetrin mjedisor dhe të sigurisë vetanake, investimet më racionale në projektet e mbrojtjes së mjedisit dhe sigurisë, si dhe shumë efekte tjera të ngjashme. Nga ana tjetër, synohet një avancim në raport me institucionet kompetente, duke bërë ngritjen e përgjegjësisë dhe vetëdijes mbi mbrojtjen e mjedisit dhe të sigurisë në tërësi, si dhe duke përmirësuar pasqyrën afariste ndaj publikut të gjerë, gjë që i kontribuon përmbushjes së synimeve themelore afariste.

Krahas zhvillimit, rehabilitimit dhe modernizimit të teknologjisë në Sistemin e Transmetimit, sfida e vazhdueshme është edhe parandalimi dhe menaxhimi i mbeturinave industriale të cilat shkaktohen kryesisht nga rehabilitimi dhe modernizimi i teknologjisë në nënstacione dhe demontimi i stabilimenteve dhe pajisjeve elektroenergjitike, deponimi i përkohshme i tyre dhe kujdesi për një mjedis të shëndosh me theks të veçant nga materiet me rrezikshmëri më të lartë për njerëzit dhe mjedisin. KOSTT është i përkushtuar dhe do të angazhohet që menaxhimi i mbeturinave të jetë në përputhje me legjislacionin në fuqi, politikës për mbrojtje të mjedisit dhe standardit për sistemin e menaxhimit mjedisor (ISO 14001:2015).

Gjithashtu kujdes i veçant i kushtohet monitorimit të ndotësve fiziko-kimik dhe kushteve mikroklimatike në vendin e punës.

Pas përfundimit të projekteve për matjen e FEM (rrezatimeve jo jonizuese) dhe matjen e ndotësve fiziko-kimik dhe kushteve mikroklimatike në vendin e punës në nënstacionet dhe linjat elektrike të tensionit të lartë, përfshirë edhe pjesë të caktuara në objektin e drejtorisë qendrore, vazhdon monitorimi i ndotësve dhe parametrave tjerë, si përkushtim për një mjedis të shëndosh dhe përmbushje të kërkesave ligjore sipas Ligjit për Sigurinë dhe Shëndet në Punë, Ligjit për Mbrojtje nga Zhurma dhe Ligjit për Mbrojtje nga Rrezatimi Jo-jonizues, Jonizues dhe Sigurinë Nukleare.

Me këtë qasje KOSTT-i si ndërmarrje publike bëhet anëtar i përhershëm, i vetëdijshëm dhe i përgjegjshëm i mjedisit në të cilin vepron si dhe përmes sistemit që aplikon, me qëllim që ta përparojë cilësinë e jetës në mjedisin e drejtpërdrejtë, si dhe atë në nivelin global.

	PLANI I BIZNESIT I RISHIKUAR PËR VITIN 2023	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 40 nga 66</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

8. Plani investiv

8.1 Plani Zhvillimor i Rrjetit të Transmetimit (PZHT)

Objektivi kryesor i Planit Pesëvjeçar Investues 2023-2027 është identifikimi i projekteve (investimi në linjat ajrore, kablore, nënstacionet e tensionit të lartë), planifikimi i buxhetit, sigurimi i burimeve të financimit. Investimet në sistemin e Transmisionit ndikojnë në rritjen e besueshmërinë, përmbushjen e kriterit N-1, efikasitetin e operimit të rrjetit transmetues, sigurinë e furnizimit me energji elektrike kualitative të konsumatorëve.

Bazuar në Planin Zhvillimor të Transmetimit (PZHT), KOSTT planifikon investimet për projektet kapitale sipas prioriteteve ne :

- Përforcimet në rrjetin e transmetimit ;
- Përkrahja e ngarkesës/nyjet e reja 110/35/10(20)kV;
- Ri-vitalizimi i rrjetit të transmetimit;
- Projektet përkrahëse për operimin e sistemit të transmetimit (menaxhim, kontroll, monitorim, matje, telekomunikim dhe TIK);
- Përkrahja e gjenerimit;
- Përkrahja ne integrimin në rrjetin e transmetimit të gjeneruesve me energji të ripërtëritshme.

Përgjithësisht, vlerësimet financiare të projekteve janë bazuar nga të dhënat e zhvillimeve të kaluara të projekteve të zhvilluara, nga prodhuesit, çmimet e kontratave (bazuar në ofertat e fundit të pranuar për projektet e ngjashme në Kosovë), si dhe nga vlerësimet, studimet dhe raportet e tjera të bëra nga kompanitë konsultuese, si dhe ngjarjet me ndikim në kostot e zhvillimit të projekteve në aspektin global.

Kryesisht investimet në projektet me të mëdha janë ato në zhvillimin e rrjetit Transmetues,

Investimet në këto projekte drejtpërsëdrejti ndikojnë në:

- rritjen e kapaciteteve transmetuese nacionale dhe ndërkufitare duke eliminuar fytet e ngushta;
- menaxhimin më efikas të sistemit elektroenergjetik, duke zbatuar teknologji të avancuara të monitorimit dhe kontrollit;
- rritjen e sigurisë dhe besueshmërisë së sistemit transmetues;
- rritjen e saktësisë së matjeve komerciale, zvogëlimin e humbjeve teknike në rrjet;
- përmirësimin e profilit të tensionit që reflekton në kualitet të lartë të furnizimit me energji elektrike dhe mundësisë së përkrahjes së zhvillimit të gjithmbarshëm ekonomik dhe industrial të vendit;
- plotësimin e kriterit N-1 që kërkohet sipas kodit të rrjetit dhe ENTSO-E.

	PLANI I BIZNESIT I RISHIKUAR PËR VITIN 2023	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 41 nga 66</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

8.2 Përshkrimi i disa projekteve më të rëndësishme

- Realizimi i funksionimit të pandërprerë të infrastrukturës së operimit të sigurt të sistemit të transmetimit në kohën reale të OS

Pasi që infrastruktura ekzistuese e sistemit SCADA/EMS është vjetërsuar në aspektin harduerik dhe softuerik si pasojë e eksploatimit mbi 10 vite (jeta normale e një sistemi të teknologjisë informative sillet prej 8 vite), dhe duke pasur parasysh se dështimi i secilës komponentë të kësaj infrastrukture e cenon funksionimin normal (ndërprenë monitorimin dhe operimin e sistemit të transmetimit të Kosovës) të operimit të sistemit të transmetimit. Prandaj, për të garantuar funksionimin normal të sistemit elektroenergetik dhe monitorimin e sistemit, është paraparë ndërrimi i sistemit harduerik, sistemit softuerik, transferimi i të dhënave dhe funksioneve nga sistemi ekzistues në sistemin e ri, implementimi i kërkesave për monitorim dhe shkëmbim të sistemit dhënave me TSO regjionale dhe qendrat koordinuese Evropiane dhe ENTSOE.

- Adaptimi i nënstacioneve ekzistuese dhe përfshirja e këtyre adaptimeve në SCS të këtyre nënstacioneve

Pas kalimit të nënstacioneve 110 kV në KOSTT, janë bërë investime të shumta në përmirësimin e infrastrukturës së tyre ekzistuese, me qëllim të ngritjes së sigurisë së operimit si dhe të furnizimit pa ndërprerje të konsumatorëve nga ato nënstacione. Po ashtu, në nënstacione tjera (400kV dhe 220kV) ku janë ndërlidhë nënstacionet 110 kV janë bërë adoptime përkatëse të pajisjeve primare të operimit me të njëjtin qëllim. Ndërkohë, edhe në nënstacionet e nivelit 400kV, 220 kV ka probleme për shkak të kohëzgjatjes së shfrytëzimit të infrastrukturës së sistemeve SCS. Problemet e paraqitura janë si nga aspekti harduerik e po ashtu edhe nga aspekti softuerik. Për këtë qëllim janë parashikuar adaptimet në SCS sisteme në nënstacionet përkatëse (Gjakova 2, Rahoveci, Vitia, Skenderaj, Palaj, Berivojcë, Gjlani 1, Prishtina 4, Prizreni 1, Prizreni 3 etj).

- Migrimi drejt Sistemeve të Avancuara Telekomunikuese

Gjatë zhvillimit dhe implementimit të projekteve janë rritur edhe kërkesat për shërbime dhe kapacitete shtesë përmes sistemit ekzistues telekomunikues.

Me rrjetin e sistemit të pajisjeve ekzistuese telekomunikuese SDH/PDH nuk ka mundësi të realizohen kërkesat për shërbime tjera dhe kapacitete shtesë, për shkak të fytëve të ngushta (shfrytëzimi maksimal i kapacitetit në linçet telekomunikuese) në pikat grumbulluese telekomunikuese të të dhënave. Vlen të theksohet që sistemi ekzistues nuk ka mbështetje teknike nga prodhuesi (End of Support, End of Life). Gjithashtu është kërkesë nga ENTSO-E dhe Electronic Highway Technical Reference Manual (TRM) për implementimin e teknologjisë MPLS-TP në sistemin e telekomunikacionit në Operatorët e Sistemit të Transmisionit.

	PLANI I BIZNESIT I RISHIKUAR PËR VITIN 2023	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 42 nga 66</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

Përmes këtij projekti do të bëhet zëvendësimi i pajisjeve të sistemit telekomunikues në nënstatione për të mundësuar funksionimin normal të sistemit telekomunikues. Ky projekt përfshin komponentin e zhvillimit të rrjetit telekomunikues për nevoja të KOSTT duke mundësuar ofrimin e linjeve telekomunikuese me kapacitete më të mëdha për shërbimet e brendshme të KOSTT, implementimin e kërkesave për shkëmbim të të dhënave të sistemit me TSO rajonale si dhe plotësimin e kritereve sa i përket sigurisë kibernetike.

8.3 Projektet e reja

- **Projekti: Ndërtimi i NS 110/35/10(20) kV Kastrioti (Ferizaj 3)**

Bazuar në planin zhvillimor të rrjetit të transmetimit 2018-2027, i cili paraqet planin zhvillim për periudhën dhjetëvjeçare, është paraparë ndërtimi i nënstationit të ri 110/35/10(20) kV Ferizaj 3 si prioritet për përkrahjen e ngarkesës. Projekti do të financohet nga Buxheti i KOSTT-it.

Faktorët kryesor që kanë iniciuar ndërtimin e nënstationit të dytë 110 kV në Komunën e Ferizajt janë:

- Ngritja me shkallë të lartë e kërkesës për energji elektrike si rrjedhojë e shtimit të bizneseve dhe ndërtimit;
- Rrezikimi i sigurisë së furnizimit të konsumatorëve;
- Niveli i lartë i ngarkimit të nënstationit NS Bibaj si rrjedhojë e furnizimit të konsumatorëve të Kaçanikut dhe Shtërpcë, Brezovicë;
- Kriteri i pa plotësuar N-1 në transformim.

Ferizaj konsiderohet njëri nga rajonet me zhvillim të hovshëm të bizneseve dhe industrisë së vogël me një krahasim pothuajse të ngjashëm me rajonin e Prishtinës, Prizrenit dhe Pejës. Furnizimi i pikave shpërndarëse me vetëm një nënstation 110 kV nuk garanton siguri të furnizimit dhe si i tillë krijon pengesa në zhvillimin ekonomik të Komunës së Ferizajt me rrethinë duke përfshirë Shtërpcën, Brezovicën dhe Kacanikun

Ndërtimi i nënstationit të ri 110/35/10(20)kV do të ndikoj në shpërndarjen e ngarkesës nga NS Bibaj në nënstationin e ri, duke evituar rrezikun e rënies së transformatorëve dhe shkaktimin e sasive të mëdha të energjisë së padërguar tek konsumatorët, me efekt negativ për bizneset, industrinë dhe qytetarët.

Nënstationit i ri 110/35/10(20) kV Kastrioti, do të jetë i tipit GIS (Gas Insulated Switchgear) me zbarra të dyfishta: një transformator 40MVA - 40/40/40 MVA (YNyn0D5); pesë (5) fusha; dy fusha matëse; fushe lidhëse; AC/DC sistemin; fushat 35kV dhe 10 (20)kV; sistemin kontrollues dhe mbrojtës; punët ndërtimore.

Përfitimet e pritshme nga projekti janë:

- Furnizimi i besueshëm dhe kualitativ i konsumit të Ferizajt dhe rrethinës;

	PLANI I BIZNESIT I RISHIKUAR PËR VITIN 2023	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 43 nga 66</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

- Shkarkimi i ngarkesës së transformatorëve në NS Bibaj;
- Reduktimi i humbjeve teknike në rrjetin e shpërndarjes;
- Reduktimi i sasive të mëdha të energjisë së padërguar të konsumatori si rrjedhojë e eliminimit të fyteve të ngushta në rrjetin e shpërndarjes

Kontrat është nënshkruar në Mars të vitit 2021 dhe është në realizim. Pritet të përfundoj brenda 24 muajve deri në Q2 2023.

Projekti ka disa vështirësi dhe vonesa si rezultat i ngecjeve në realizimin e servitutit dhe shpronësimit, për shkak të ankesave dhe padive nga pronaret e tokave në Gjykatën Themelore.

• **Projekti: Ndërtimi i NS 110/35/10(20) kV Fushë Kosova**

Në listën e projekteve me prioritet nga këndvështrimi i KEDS-it është edhe ndërtimi i nënstacionit Fushë Kosova 110/35/10(20) kV në afërsi të nënstacionit ekzistues 35/10 kV. Zhvillimi i hovshëm në komunën e Fushë Kosovës i ndërtimeve të larta vazhdon me trend të lartë, ka rezultuar me ngritje të vazhdueshme të konsumit të energjisë elektrike.

Ky nënstacion aktualisht furnizohet përmes dy linjave 35 kV, 95 mm² nga NS Kosova A dhe NS Prishtina1. Në bazë të informacioneve nga KEDS kapacitetet transformuese 35/10 kV kanë kaluar kufirin kritik, ndërsa në anën tjetër ngarkesa në rajonin e Fushë Kosovës ka tendencë të rritjes së vazhdueshme. Për këtë arsye është parë e domosdoshme krijimi i njëjës së re 110/35/10(20) kV në Fushë Kosovë, e cila përmban kapacitete të mjaftueshme transformuese (1x40 MVA) në terma afatgjatë kohor e cila do të mund të përcjell ngritjen e vazhdueshme të ngarkesës dhe atë sipas kriterëve teknike të rezervës transformuese.

Ndërtimi i nënstacionit do të ndikoj zvogëlimin e ngarkesës së transformatorëve në NS Prishtina 1 dhe NS Kosova A dhe reduktimin e rrjedhave të fuqisë në linjat furnizuese të NS Prishtina1.

Furnizimi i dyanshëm i nënstacionit mundëson plotësim të kriterit të sigurisë N-1, duke bërë mjaftueshëm të sigurt furnizimin e konsumit të Fushë Kosovës.

Përfitimet e pritshme nga projekti janë:

- Furnizimi i besueshëm dhe kualitativ i konsumit të Fushë Kosovës;
- Shkarkimi i ngarkesës së Transformatorëve në NS Prishtina 1 dhe NS Kosova A;
- Reduktimi i humbjeve teknike në rrjetin e shpërndarjes;
- Shfrytëzimi optimal i linjës së konvertuar (Kosova A - Lipjan – Ferizaj 2);

	PLANI I BIZNËSIT I RISHIKUAR PËR VITIN 2023	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 44 nga 66</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

- Optimizimi i rrjedhave të fuqisë në linjat 110 kV që furnizojnë nënstationet e Prishtinës si rrjedhojë e shkarkimit të transformatorëve në NS Prishtina 1 dhe NS Kosova A;
- Reduktimi i sasive të mëdha të energjisë së padërguar të konsumatori si rrjedhojë e eliminimit të fyteve të ngushta në rrjetin e shpërndarjes.

Përgatitja e termave të referencës dhe specifikimit teknik duke përfshirë edhe iniciimin e procesit të tenderimit janë realizuar gjatë çerekut të katërt të vitit 2020. Projekti në fjalë është tenderuar në vitin 2020 por për shkak të mos paraqitjes së ofertuesve të mjaftueshëm është anuluar. Projekti në vitin 2021 është ritenderuar dhe pritet nënshkrimi i kontratës . Koha e implementimit pritet të jetë Q1 2021 – Q4 2023

• **Projekti i Ndërtimit të Nënstationit 220/35/10(20) kV - Malisheva**

Projekti Malisheva është futur në listën e projekteve kapitale të cilat përkrahin ngarkesën dhe përforcojnë kapacitetet transmetuese të rrjetit.

Situata e furnizimit të rajonit të Malishevës është jo e mirë, pasi që ky rajon aktualisht furnizohet përmes linjës së vetme 35 kV nga NS Rahoveci. Distanca e madhe e kësaj linje krijon humbje të mëdha të fuqisë aktive dhe reaktive duke ndikuar negativisht në kualitetin e fuqisë elektrike të liferuar deri te konsumatori. Niveli i tensionit 35 kV dhe niveleve tjera shpërndarëse gjatë ngarkesës dimërore është nën vlerat minimale të lejuara sipas kodit të shpërndarjes. Për të arritur një furnizim të qëndrueshëm dhe afatgjatë me energji elektrike për rajonin e Malishevës, është i nevojshëm ndërtimi i një nënstationi 220/35/10(20) kV me kapacitet transformues 1x40 MVA.

NS Malisheva do të kyçet në linjën ekzistuese 220 kV NS Drenasi - NS Prizren 2, përmes linjës dyfishe AIÇe 490 mm² me gjatësi shumë të shkurtë rreth 500m.

Përfitimet e pritshme nga ky projekt janë:

- Furnizimi i besueshëm dhe kualitativ i konsumit të Malishevës;
- Optimizimi i rrjedhave të fuqisë dhe shkarkimi i transformatorëve në NS Rahoveci;
- Reduktimi i sasive të mëdha të energjisë së padërguar te konsumatori si rrjedhojë e eliminimit të fyteve të ngushta në rrjetin e shpërndarjes;
- Reduktimi i humbjeve teknike në rrjetin e shpërndarjes;
- Përkrahje e zhvillimit ekonomik të Malishevës;

Përgatitja e Termave të referencës dhe Specifikimit teknik duke përfshirë edhe iniciimin e procesit të tenderimit janë realizuar gjatë çerekut të katërt të vitit 2020, por për shkak te ankesave nga ofertuesit projekti është në

	PLANI I BIZNESIT I RISHIKUAR PËR VITIN 2023	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 45 nga 66</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

OSHP. Duke pas parasysh këtë situatë fillimi i realizimit të projektit do të jetë Q2 2022 _ Q4 2024. Projekti financohet nga buxheti i KOSTT.

Nënstacioni planifikohet që të ketë edhe transformatorin e dytë 220/10(20) kV, i cili planifikohet të investohet në të ardhmen.

- **Arsyetim për projektin: “Ndërrimi i Sistemit ekzistues SCADA\EMS në QND dhe QNDE”**

Sistemi ekzistues SCADA/EMS është projektuar fillimisht në bashkëpunim me konsulentët ESBI në vitin 2006, dhe në vitin 2008 këtij projekti ju ka bërë revidimi nga KOSTT në bashkëpunim me konsulentët e KEMA Internacional . Në bazë të këtij është përgatit tender dosja, janë realizuar procedurat e prokurimit dhe në Dhjetor 2008 është nënshkruar kontrata për implementim të projektit “Telekomunikimi me SCADA/EMS”. Sistemi SCADA/EMS ka filluar të shfrytëzohet në fund të muajit Qershor 2011. Qëllimi i realizimit të këtij sistemi ka qenë përmbushja e obligimit nga Licenca ZRRë për monitorimin dhe operimin e sistemit të transmisionit nga Qendra Nationale Dispečerike (QND) në KOSTT.

Sistemi SCADA/EMS i grumbullon të dhënat përmes standardit IEC 60870-5-104 duke përfshirë edhe matjet analoge, gjendjen e pajisjeve primare, alarmet e mbrojtjeve refe dhe operimin me pajisje primare nga QND si dhe nga Qendra Nationale Dispečerike Emergjente (QNDE). Në kuadër të këtyre dy qendrave janë gjithsejtë 25 serverë, 8 Firewall, 8 Ruterë dhe 24 LAN Switch. Në kuadër të këtyre pajisjeve janë duke u ekzekutuar 16 paketa softuerike me afro 54 softuerë të ndryshëm.

Duke pasur në konsideratë se sistemi është dizajnuar në bazë të teknologjisë së informacionit, kodeve, normativave dhe standardeve që kanë qenë në eksploatim në vitin 2008, është vlerësuar se ky sistem është vjetërsuar dhe nuk plotëson konditat për operim të sigurt dhe të besueshëm, nuk plotëson konditat për zhvillim të mëtejshëm gjë që nuk garanton kushtet themelore për funksionet e kërkuara për operim dhe monitorim të sistemit të transmetimit të Kosovës.

Këtë pohim mund ta dëshmojmë me fakte si vijon:

- Platforma harduerike e serverëve ekzistues është 32 bit – tani në treg mundet të gjinden vetëm serverët 64 bit gjë që pamundëson mirëmbajtjen e serverëve ekzistues;
- HDD janë të teknologjisë SATA me kapacitete deri në 32GB – tani në treg dominon teknologjia ISCI dhe SAS me kapacitete mbi 100GB ashtu që me dëmtimin e HDD serverat ekzistues janë jashtë përdorimit;
- Sistemi operativ i instaluar në serverët është MS Windows Server 2003 R2 për të cilin sistem operativ kompania Microsoft e ka ndërpre përkrahjen në Korrik 2015 ashtu që është pamundësuar që këta serverë të mbrohen prej vërësve, dëmtimeve(bags) si dhe të vendoset ndonjë pjese harduerike e re brenda tyre (HDD,

	PLANI I BIZNESIT I RISHIKUAR PËR VITIN 2023	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 46 nga 66</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

LAN kartela, VGA kartela, RAM etj.) për arsye të mungesës së softuerëve (drivers) për t'u instaluar në MS Windows Server 2003 R2.

- Në serverët ekzistues është instaluar MS SQL Server 2005 (Përkrahja ka skaduar në Prill 2016), MS Visual Studio 2005, MS Office 2003 si dhe softuerët tjerë (Java, ORACLE, ...) për të cilët po ashtu ka skaduar përkrahja prej prodhuesve. Bazuar në këto fakte asnjë zgjerim apo përshtatje ndaj platformave të reja softuerike - po theksoj 64 bit është pamundësuar ashtu që edhe mirëmbajtja komplete e sistemit ekzistues është rrezikuar.

- Komunikimi në mes të RTU-ve dhe sistemit SCADA/EMS është duke u zhvilluar përmes IEC60870-5-104 ndërsa në bazë të publikimeve në ENTSO-E sidomos platformës të emërtuar si CGMES nga viti 2018 në zbatim do të jetë standardi IEC 61970 ose i njohur në publik si CIM standardi i obligueshëm për aplikim në EMS (shikoni anekset e këtij arsyetimi). Bazuar në këto zhvillime dhe auditimit që do t'i behët KOSTT-it për anëtarësim në ENTSO-E, me platformën ekzistuese të sistemit SCADA/EMS, KOSTT nuk do të jetë kompatibil me kërkesat e ENTSO-E.

- Për sistemin SCADA/EMS, KOSTT është duke shfrytëzuar e-terraplatform 2.7 e cila ka qenë stabile në vitin 2008, ndërsa tani në treg gjinden vetëm platformat që mund të punon në sistemet 64 bit e cilat posedojn të ENTSO-E dhe kodeve të BE.

- Kostoja e mirëmbajtjes është në rritje dhe pritet që të tejkalon 40% të vlerës së vet asetit. Duke u bazuar në të gjitha faktet e cekura dhe faktin që KOSTT - duhet të garantoj operimin e sigurt dhe i besueshëm të sistemit elektroenergjetik të Kosovës është kërkuar zëvendësimi i sistemit ekzistues SCADA/EMS me një sistem të ri. Projekti ka filluar të përgatitet gjatë vitit 2021 dhe pritet të implementohet gjatë viteve 2022-2023.

	PLANI I BIZNESIT I RISHIKUAR PËR VITIN 2023	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 47 nga 66</i>
Departamenti Financiar		Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli

9. Investimet Kapitale për Vitin 2023

Kodi buxh	Emri Projektit	D e p a r t	Buxheti i planifikuar për projektin ne total	Periudha e Kompletimit	Buxheti i aprovuar 2023	Buxheti i rishikuar 2023	Kred i	Kostt	Buxhet i 2024	Buxhet i 2025	Buxhet i 2026	Buxhet i 2027
023/26	Shpronësimi dhe servituti per projektet e Berzh, programi IPA dhe te tjera	Z L	800,000	Q2 2017 - Q4 2024	150,000	150,000	0	150,000	100,000	-		
023/115	Shërbimet konsulente faza VII - KFW	Z h v - R r j	2,500,000	Q1 2023- Q4 2027	500,000	315,000	315,000		500,000	500,000	500,000	285,000
023/140	Ndërtimi i Nënstacionit të ri - GIS 110/35/10(20) kV Kastrioti (Ferizaj) me një transformator e të fuqisë 40MVA (LOT1)	Z h v - R r j	4,956,000	Q2 2021- Q2 2024	917,000	1,945,069	0	1,945,069	21,000	-		
023/140-1	Linja transmetuese 110kV për NS Ferizaj 3 (Kastriot)	Z h v - R r j	1,534,000	Q2 2021- Q2 2024	466,640	400,000	0	400,000	591,601	-		
023/155	Ndërtimi i Nënstacionit të ri - GIS 110/35/10(20) kV Fushë Kosovë (LOT2)	Z h v - R r j	4,250,000	Q4 2021 - Q4 2025	2,550,000	2,500,000		2,500,000	771,819	-		
023/157	Transformatori i fuqisë 40MVA në NS	Z h v	1,156,400	Q1 2023 - Q4 2025	173,460	173,460		173,460	751,660	231,280		

PLANI I BIZNESIT I RISHIKUAR PËR VITIN 2023

DT-FI- 012

ver. 1.0

faqe 48 nga 66

Departamenti Financiar

Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli

	110/35/10(20) kV Fushë Kosova	R r j										
023/156	NS 220/35/10(20) kV Malisheva linjat transmetuese 220kV dhe transformator 1x40MVA Furnizimi dhe instalimi i Reaktori shant-variabil 100 MVAR, 400 kV ne NS Ferizaj 2	Z h v R r j	236,000	Q1 2023- Q1 2024	300,000	236,000		236,000				
023/158	Revitalizimi i pajisjeve TL në NS Decani dhe NS Prishtina 2 Ri-vitalizimi i pajisjeve të TL 110kV në NS Vushtri 1	Z h v R r j	159,000	Q2 2023- Q2 2024	100,000	0		0	159,000			
023/126	Furnizimi me pjesë rezervë për Nënstacione	O T	1,578,813	Q1 2023 - Q4 2027	300,000	300,000	0	300,000	300,000	326271	326,271	326,271
023/150	Furnizimi dhe montimi i shenjave për sinjalizim të linjave sipas kerkese së Aviacionit Civil	O T	472,000	Q4 2020 - Q4 2023	25,500	25,500		25,500				
023/125	Furnizim me pjesë rezerve për mirembajtje të linjave transmetuese	O T	1,680,000	Q1 2018 - Q4 2023	250,000	250,000		250,000	330,000	330,000	385,000	385,000
023/10	Permiresimi i izolimit ne anen 220 kV ne NS Kosova A	O T	377,600	Q1 2023 - Q4 2023	377,600	377,600		377,600				

PLANI I BIZNESIT I RISHIKUAR PËR VITIN 2023

DT-FI- 012

ver. 1.0

faqe 49 nga 66

Departamenti Financiar

Sëktori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli

023/12	Furnizimi me kthina 20kV	O T	440,000	Q2 2023- Q4 2023	-	440,000	440,000				
023/14	Furnizimi dhe montimi i shenjave per sinjalizim te linjave sipas kerkese se Aviacionit Civil	O T	466,102	Q1 2023 - Q4 2027	-	93,220	93,220	93,220	93,220	93,220	93,220
023/15	Furnizim me pajisjen testuese per mbrojtje rele Omikron CMC	O T	165,000	Q1 2023 - Q4 2023	-	165,000.00	165,000				
023/16	Furnizimi me makineri per tërheqjen e përquesve	O T	330,000	Q1 2023- Q4 2023	-	330,000	330,000				
023/17	Furnizimi dhe instalimi i Gjeneratorëve	O T	75,000	Q1 2023- Q4 2023	-	75,000	75,000				
023/19	Furnizimi me kablo NYC për nevoja të nënstacioneve	O T	50,000	Q1 2023- Q4 2025	-	25,000	25,000	25,000			
023/20	Furnizimi me instrumente testuese	O T	95,000	Q1 2023- Q4 2023	-	95,000	95,000				
023/23	Furnizim me rimorkio për bartje	O T	55,000	Q1 2023- Q4 2023	-	55,000	55,000				
023/24	Furnizim me Automjet me Platëform Punuese-Korpë	O T	50,000	Q1 2023- Q4 2023	-	50,000	50,000				
023/25	Perforcime mekanike dhe elektrike të kryqëzimit të linjave me infrastrukturë n tjetër teknike.	O T	100,000	Q1 2023- Q4 2026	-	50,000	50,000			50,000	
023/27	Furnizimi dhe montimi i ridrejtuesve modular 110VDC&220	O T	255,000	Q1 2023- Q4 2023	-	68,000	68,000	68,000	49,000	38,000	32,000

PLANI I BIZNESIT I RISHIKUAR PËR VITIN 2023

DT-FI- 012

ver. 1.0

faqe 50 nga 66

Departamenti Financiar

Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli

	VDC, Invertor modular, konverter 110/48VDC 220/48VDC dhe shperndarje DC											
023/13	Softueri per kalkulimin e parametrave dhe selektivitetit te Mbrojtjeve rele	O T	25,000	Q1 2023- Q4 2023	-	25,000	25,000					
023/28	Furnizimi dhe instalimi i baterive industriale pa mierzembajtje	O T	220,000	Q1 2023- Q4 2027	-	72,000	72,000	43,000	38000		38,000	29,000
023/29	Furnizim me rafta industrial	O T	10,000	Q1 2023- Q4 2023	-	10,000	10,000					
023/14 4	Ndërrimi i Sistemit ekzistues SCADA\EMS në QND dhe QNDE	S h P	3,900,000	Q3 2022- Q4 2025	1,706,24 9	0		585,00 0	2,340,0 00		975,00 0	
023/13 1	Furnizimi dhe instalimi me pajisje per adoptim te SCADA Lokale (RTU dhe SCS)	S h P	5,060,000	Q1 2022 - Q4 2023	880,000			759,00 0	3,036,0 00		1,265,0 00	
023/14 7	Rregullimi i Dhomes Rezerve te Servereve, Qendra Emergjente	S h P	330,000	Q4 2022 -Q4 2023	360,000	330,000	330,000					
023/13 6	Migrimi drejt sistemeve te avancuara telekomunikuese	S h P	3,000,000	Q4 2022- Q3 2024	2,101,85 4	0		450,00 0	1,800,0 00		750,00 0	
023/15 3	Punimi depos e mbyllur ne Obiliq	S h P	168,740	Q1 2024- Q4 2024	168,740	0	0	168,74 0				

PLANI I BIZNESIT I RISHIKUAR PËR VITIN 2023

DT-FI- 012

ver. 1.0

faqe 51 nga 66

Departamenti Financiar

Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli

023/15 1	Renovimi i ndërtësive Komanduese në: NS Prizreni 2; NS Vitia; NS Gjakova 1(kati perdhese), Prishtina 4 dhe NS tjera sipas nevojës	Sh P	143,000	Q1 2023 -Q4 2027	66,800	55,000	55,000	22,000	22000	22,000	22,000
023/15 2	Renovimi i rrethojave në: NS Burimi dhe NS Prishtina 5 dhe NS Vitia	Sh P	143,000	Q1 2023 -Q4 2027	66,800	55,000	55,000	33,000	55000		
023/18	Punimi i kyçjeve në rrjet të qytetit të ujit dhe kanalizimit dhe punimi i rrugëve të qasjes në: NS Gjilani 5, NS Vushtrria 2 dhe NS tjera sipas pëlqimeve nga Komuna	Sh P	55,000	Q1 2023 -Q4 2027	15,000	11,000	11,000	11,000	11,000	11,000	11,000
023/16 7	Renovim i pjesës së lokaleve në Kurriz-mbi plato	Sh P	49,500	Q1 2023 -Q4 2023	90,000	49,500	49,500				
023/14 1	Ndërtimi i infrastrukturës së Sigurisë së Lartë në Sellinë Qendrore	Sh P	220,000	Q1 2023 -Q4 2023	220,000	220,000	220,000				
023/21	Softuer për detektimin e sulmeve kibernetike	Sh P	77,000	Q1 2023 -Q4 2025	38,500	38,500	38,500		38500		
023/11	Licensa për Antivirus	Sh P	9,000	Q1 2023 -Q4 2024	9,000	9,000	9,000				
023/30	Ndërrimi i pajisjeve të rrjetës LAN në	Sh	330,000	Q1 2023 -Q4 2025	-	165,000	165,000	165,000			

PLANI I BIZNESIT I RISHIKUAR PËR VITIN 2023

DT-FI- 012

ver. 1.0

faqe 52 nga 66

Departamenti Financiar

Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli

023/31	qendër dhe Nënstacione	P										
	Licensa për softuer (MS Project, MS Visio, SQL Server, Acrobat, Netwriks Auditing, Remote Aministration e, Solar winds patch Menager dhe te tjera)	S h P	220,000	Q1 2023- Q4 2024	-	110,000		110,000	110,000			
023/32	Zhvillimi dhe avansimi i kosttportalit sipas kërkesave të reja	S h P	55,000	Q1 2023- Q4 2023	-	55,000		55,000				
023/33	Furnizimi me Harduer	S h P	880,000	Q3 2023- Q4 2027	-	220,000		220,000	220,000	220,000	220,000	
023/34	Sistemi Backupit	S h P	385,000	Q1 2023- Q4 2023	-	385,000		385,000				
023/35	Licensat NGFW	S h P	88,000	Q1 2023- Q4 2026	-	44,000		44,000			44,000	
023/36	Licensa Barrakuda	S h P	33,000	Q1 2023- Q4 2026	-	16,500		16,500			16,500	
023/37	Furnizimi me inventarë	S h P	55,000	Q1 2023- Q4 2027	-	11,000		11,000	11,000	11,000	11,000	11,000
023/38	Licensa për shfrytëzim të frekuencave - ARKEP	S h P	1,100	Q2 2023 - Q4 2023	-	1,100		1,100				
023/39	Avancimi i Aplikacionit të Aseteve	S h P	125,000	Q1 2023- Q4 2025	-	41,667		41,667	41,667	41,667		
023/22	Integrimi në Platformen e	O S	255,000	Q1 2023 - Q4 2023	255,000	255,000		255,000				

	PLANI I BIZNESIT I RISHIKUAR PËR VITIN 2023	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 53 nga 66</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

	ENTSO-E- VP Platform (RG CE function)										
023/40	Furnizimi me pajisje MDC (10cope) per kompletimin e nenstacionev e distributive 110/x kV	O S	55,000	Q3 2023- Q4 2023	-	55,000		55,000			
023/41	Ndërtimi i infrastrukturës së Arkivës së përgjithshme KOSTT dhe Arkivës së Menaxhimit të Projekteve	B N J	220,000	Q3 2023- Q4 2024	0	70,000		70,000	150,000		
			Totali;		12,088,143	10,423,116	315,000	10,108,116	6,455,708	9,167,938	4,744,991
											1,194,491

Tabela 1 Investimet kapitale

	PLANI I BIZNESIT I RISHIKUAR PËR VITIN 2023	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 54 nga 66</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

10. Planifikimi financiar

Bordi i Zyres së Rregullatorit për Energji (ZRRë), me datë 23 Mars 2023 nxori Vendim , Aprovohen të Hyrat e Lejuara Maksimale që do të mbliidhen nga Operatori i Sistemit, Transmisionit dhe Tregut – OST/OT (KOSTT Sh.A), për periudhën e trete Rregullative PRR3 (2023-2027).

Me që të hyrat e lejuara maksimale të KOSTT-it për vitin 2023 janë aprovuar, rishikimi i buxhetit për vitin 2023 është i bazuar në të hyrat e lejuara për vitin 2023, si dhe ecurisë së realizimit të projekteve kapitale dhe shpenzimeve operative për periudhën Janar - Mars 2023.

Buxheti është hartuar në harmoni me Ligjin për Buxhetin si dhe me ligjet tjera në fuqi në Republikën e Kosovës. Sipas Bilancit Vjetor të Energjisë Elektrike për vitin 2023, prodhimi i energjisë elektrike i cili hyn në rrjetin e transmetimit e prodhuar nga TC Kosova A, TC Kosova B, HC Ujmani HC-Kaskada e Lumbardhit, Parku i erës Kitka dhe Sowi Kosova (Selaci) për vitin 2023, është planifikuar të jetë 6,068.9 GWh.

Ndërsa, prodhimi i tërë nacional, duke përfshirë edhe HC të kyçura në Shpërndarje dhe gjeneratorët me erë dhe me panele diellore, planifikohet të jetë 6,291.9 GWh.

Të hyrat e planifikuara kalendarik 2023 janë 38,009,740 €, pa përfshirë të hyrat për burimet e ripërtëritshme. Për vitin 2023, të hyrat përfshirë edhe të hyrat e planifikuara për burimet e ripërtëritshme për vitin kalendarik, janë 92,061,742 €.

Përveç të hyrave nga tarifa, KOSTT ka planifikuar edhe të hyrat tjera në vlerë prej 16,620,000 €, që së bashku me të hyrat nga tarifa, arrijnë vlerën prej 108,681,742 €, e që paraqesin të hyrat totale të planifikuara për vitin 2023.

	PLANI I BIZNESIT I RISHIKUAR PËR VITIN 2023	DT-FI- 012
	ver. 1.0	faqe 55 nga 66
Departamenti Financiar		Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli

10.1 Struktura dhe vlera e të hyrave për vitin 2023

000 Euro

N.r	TË HYRAT	Buxheti 2023 i aprovuar	Buxheti 2023 i rishikuar
1	Të hyrat nga rrjeti 220 /400 kV	237	249
2	Të hyrat nga rrjeti 110 kV	12,211	13,182
3	Të hyrat nga sistemi i operimit	35,770	24,274
4	Të hyrat nga operatori i tregut	294	305
5	Të hyrat për Burimet e Ripërtëritshme nga fondi dhe tarifa	47,500	54,052
6	Të hyrat nga tarifatat (1 deri 5)	96,012	92,062
7	Të hyrat tjera operative	400	220
8	Te hyrat per humbje të përshtatura me KEK	2,000	-
9	Te hyrat nga alokimi i kapaciteteve interkonektive	8,614	9,300
10	Të hyrat nga tranziti	600	600
11	Të hyrat e shtyera	6,500	6,500
12	Të hyrat nga garanti Qeveritar per humbjet ne veri	-	-
13	Gjithësejt të hyrat tjera (7 deri 12)	18,114	16,620
14	GHITHËSEJT TË HYRAT (6+13)	114,126	108,682

Tabela 2 Të hyrat

10.2 Shpenzimet operative

Të hyrat e lejuara do të shërbejnë për mbulimin e shpenzimeve operative dhe kostove të kapitalit.

Kategoritë kryesore të shpenzimeve operative janë:

Shpenzimet e blerjes së energjisë - Humbjet në transmetim

Shpenzimet e blerjes së energjisë për humbjet në transmetim janë planifikuar në vlerën **13,308,000€**.

Shpenzimet e planifikuara të stafit për vitin 2023, janë **5,674,631 €**:

Pagat për Bordin e Drejtorëve, janë **106,596 €**.

	PLANI I BIZNESIT I RISHIKUAR PËR VITIN 2023	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 56 nga 66</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

Mirëmbajtja - Shpenzimet për mirëmbajtje në buxhetin e vitit 2023 janë planifikuar në vlerën prej **874,813 €**.

Shpenzimet tjera operative

Kjo kategori e shpenzimeve përfshinë shpenzimet e përgjithshme, të domosdoshme për kryerjen e aktiviteteve të KOSTT-it, në këtë buxhet janë planifikuar në vlerën **1,955,500 €**.

Shpenzimet e interesit për huamarrje **2,100,000 €**

Shpenzimet e tranzitit - janë planifikuar **600,000 €**.

Shpenzime përmbaremore - **150,000**

Shpenzime për konteste gjyqesore dhe të tjera - **200,000**

Shpenzimet e shërbimeve ndihmëse të planifikuara janë në vlerën prej 19,500,000 €.

PLANI I BIZNESIT I RISHIKUAR PËR VITIN 2023

DT-FI- 012

ver. 1.0

faqe 57 nga 66

Departamenti Financiar

Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli

10.3 Planifikimi i Pasqyrës së të Ardhurës (Fitimit/Humbjes) për vitin 2023

në 000 Euro

		Buxheti I aprovuar 2023	Buxheti i rishikuar 2023
N.r	TË HYRAT		
1	Të hyrat nga rrjeti 220 /400 kv	237	249
2	Të hyrat nga rrjeti 110 kv	12,211	13,182
3	Të hyrat nga sistemi i operimit	35,770	24,274
4	Të hyrat nga operatori i tregut	294	305
5	Të hyrat për Burimet e Ripërtërishme nga fondi dhe tarifa	47,500	54,052
6	Të hyrat nga tarifat (1 deri 5)	96,012	92,062
7	Të hyrat tjera operative	400	220
8	Te hyrat per humbje të përshtatura me KEK	2,000	-
9	Te hyrat nga alokimi i kapaciteteve interkonektive	8,614	9,300
10	Të hyrat nga tranziti	600	600
11	Të hyrat e shtyera	6,500	6,500
12	Të hyrat nga garanti Qeveritar për humbjet ne veri	-	-
13	Gjithësejt të hyrat tjera (7 deri 12)	18,114	16,620
14	GHITHËSEJT TË HYRAT (6+13)	114,126	108,682
15	Shpenzimet operative (16 deri 29)	93,231	98,772
16	Mirëmbajtja	915	875
17	Shpenzimet e stafit	5,655	5,675
18	Pagat për Bordin e Drejtorëve	107	107
19	Shpenzimet tjera operative	1,755	1,956
20	Shërbimet ndihmëse	13,000	19,500
21	Humbjet në transmetim	21,000	13,308
22	Humbjet ne sistem ne Veri te mbuluara nga granti Qeveritar	-	-
23	Shpenzimet e tranzitit	600	600
24	Shpenzimet e interesit për huamarrje	2,100	2,100
25	Shpenzimet per Burimet e Ripërtriteshme nga tarifa dhe fondi	47,500	54,052
26	Shpenzimeve vjetore te parashikuara nga OST per pagesa kundrejt ENTSO-E	300	150
27	Shërbimi per RSC	150	100
28	Shpenzime permbarimore	150	150
29	Shpenzime per konteste gjyqesore dhe te tjera	-	200
30	Fitimi para amortizimit (14 - 15)	20,895	9,910
31	Zhlyresimi/Amortizimi	15,500	15,300
32	Gjithësejt shpenzimet operative (15 + 31)	108,731	114,072
33	Fitimi / Humbja para tatimit (14 - 32)	5,395	(5,390)
34	Shpenzimet e tatimit ne fitim		
35	Neto fitimi / Humbja (33 - 34)	5,395	(5,390)

Tabela 3 Pasqyrës e së Ardhurës

	PLANI I BIZNESIT I RISHIKUAR PËR VITIN 2023	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 58 nga 66</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

Note: Projektioni i Pasqyres është pa konsumin e pjeses Veriore, që për vitin 2023 parashihet të jetë 34,322,000€.

10.4 Parashikimi i rrjedhës së parasë së gatshme 2023

000 euro

	Viti 2023
1. Flukset operacionale të parasë së gatshme	(23,932)
Pranimet nga blerësit	76,636
Pagesat e furnitorëve	(94,787)
Pagesat ndaj punëtorëve	(5,781)
2. Flukset investive të parasë së gatshme	-
Interesi i arkëtuar	-
3. Flukset financiare të parasë së gatshme	(34,240)
Marrja e kredisë	315
Kthimi i kredisë Qeverisë	(26,441)
Ripagimi i kredive	(6,014)
Pagesa e interesit për kredi	(2,100)
Grantet e pranuar	-
4. Rrjedha e parasë së gatshme për periudhën (1+2+3)	(58,172)
5. Balanca fillestare	71,934
6. Balanca në fund (4+5)	13,762

Tabela 4 Rrjedha e parasë

Note ; Pasqyra është pa efektet e llogarisë balancuese dhe Veriun

	PLANI I BIZNESIT I RISHIKUAR PËR VITIN 2023	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 59 nga 66</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

11. Qëndrueshmëria Afariste

11.1. Personeli

Nga viti 2023 ZRrE me aprovimin e buxhetit nuk kufizon edhe numrin maksimal të punëtorëve , kështu që numri mesatar gjatë vitit 2023, është planifikuar të jetë 370 punëtorë.

Ky numër i punëtorëve është i projektuar dhe bazuar në objektivat strategjike dhe në ngritjen e kapaciteteve operative të KOSTT. KOSTT është duke implementuar shumë projekte dhe me përfundimin e tyre, paraqitet nevoja e operimit me këto kapacitete të reja. Gjithashtu, kërkesat për punëtorë ndërlidhen edhe me rritjen e obligimeve në raport me ENTSO-E, rritja e numrit të aseteve, numrin e NS-ve të cilat operohen nga KOSTT duke i marrë parasysh edhe kërkesat për një numër më të madh të punëtorëve për mirëmbajtjen e NS 110 kV si dhe nevojat të ndërlidhura me zhvillimet tjera të KOSTT. Sipas kërkesës për rritjen e numrit të punëtorëve për ZRrE gjatë shqyrtimeve tarifore, nga periudha tarifore 2023 – 2027, ZRrE nuk kufizon numrin e lejuar të punëtorëve, kështu që mbetet që KOSTT të vlersojë, mes nevojave për rritje të satfit dhe mundësive buxhetore të aprovuar nga ZRrE për periudhën tarifore 2023-2027.

Zhvillimi i BNJ në KOSTT në përgjithësi është i orientuar në harmoni me strategjinë e kompanisë. Duke marrë parasysh këtë, KOSTT ka krijuar politikat dhe procedurat për të siguruar se stafi mund të kontribuojë sa më efektshëm, për të arritur objektivat e vendosura. Këto politika mbulojnë planifikimin e BNJ, rekrutimin dhe selektimin, trajnimin dhe zhvillimin e aftësive, menaxhimin e performancës, menaxhimin e shpërblyerjes dhe barazisë gjinore, zhvillimin e karrierës dhe menaxhimin e talenteve, krijimin e një ambienti të sigurt dhe të shëndetshëm për punë dhe përfshirjen e minoriteteve/pakicës, si dhe politikat tjera të Teknologjisë së Informacionit por edhe të menaxhimit të objekteve. Duke i marrë parasysh ndryshimet në legjislacionet përkatëse por edhe ndryshimet e brendshme si dhe nevojat strategjike të KOSTT këto politika të aprovuara rishikohen permanent. Gjithashtu krahas rishikimit të politikave bëhet edhe rishikimi i procedurave dhe dokumenteve tjera relevante në harmoni me këto kërkesa.

Për zhvillim me efikas të menaxhimit të BNJ dhe shfrytëzimit të teknologjive më të reja të TI gjatë vitit 2019 është bërë kalimi nga modulet e vjetra CAS_HR dhe CAS_Paga në aplikacionin e ri HeRa i cili ka sistemin për menaxhimin e BNJ dhe sistemin e pagave dhe është i ndërlidhur edhe me modulën për Menaxhimin personal të të dhënave, ku secili punëtorë ka qasje në një pjesë të të dhënave personale dhe mund të inicioi kërkesat për pushim, sipas nevojës. Ky aplikacion është në ndërlidhje edhe me modulet tjera të teknologjisë së informacionit në KOSTT dhe do të zhvillohet edhe më tutje gjatë vitit 2023.

KOSTT ka implementuar edhe aplikacionin për menaxhimin elektronik të dosjeve të punëtorëve, i cili ka mundësuar punë më të lehtë me dosjet e personelit në mënyrë të organizuar sipas standardeve dhe politikave të vendosura me mundësitë e integritimit edhe me sistemin e burimeve njerëzore, duke i mundësuar personelit qasjen e tyre në dosjet e tyre personale. Ky aplikacion dhe aplikacionet tjera do të zhvillohen në të ardhmen varësisht prej nevojave, kërkesave dhe zhvillimeve të reja.

	PLANI I BIZNESIT I RISHIKUAR PËR VITIN 2023	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 60 nga 66</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektor: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

11.2 Implementimi dhe matja e performancës

Implementimi i Planit të Biznesit do të përfshij tri (3) elemente kryesore:

- Vendosja e objektivave dhe identifikimi i veprimeve për çdo departament funksional. Secili departament ka përgatitur një plan operativ bazuar në objektivat e Planit të Biznesit pesëvjeçar dhe planet e veçanta vjetore si ekstrakte dhe vendosjen e objektivave për departamentin dhe veprimet e nevojshme për t'i arritur ato. Vendosja e objektivave do të përcillet për çdo vit pasues.
- Vendosja e buxhetit vjetor për KOSTT-in dhe për çdo departament. Planit i Biznesit do të vendos kontekstin strategjik për buxhetin dhe themelon një bazë për të shfrytëzuar burimet financiare dhe fuqinë punëtore.
- Monitorimi i performancës ndaj objektivave dhe buxhetit. Monitorimi i rregullt i performancës në raport me planin, buxhetin, kohën e realizimit dhe qëllimet e vendosura përmes një sistemi të menaxhimit të performancës, është një çështje esenciale. Ky monitorim do të zbatohet përmes raportimit të rregullt të menaxhmentit.

Sistemi për menaxhimin e performancës do të bazohet në treguesit e vendosur për objektivat strategjike. Procesi i vlerësimit do të kryhet për periudhë vjetore (1 herë në vit).

Procesi i menaxhimit të performancës shtrihet edhe lartë – poshtë duke përfshirë edhe stafin, por gjithashtu ky proces i menaxhimit të performancës do të zhvillohet dhe përmirësohet më tutje në harmoni me zhvillimet dhe kërkesat e reja

11.3 Zhvillimi i kapaciteteve njerëzore

Në bazë të analizës së nevojave për trajnime, do të hartohet një plan i trajnimeve i cili do të merret në konsiderim gjatë implementimit të trajnimeve. Trajnimet do të fokusohen konform nevojave dhe do të mbulojnë të gjitha trajnimet e nevojshme për një ngritje profesionale, efëçiente dhe të sigurt në punë.

Shkathtësitë dhe zhvillimi i stafit është një nga prioritetet e KOSTT si synim për realizimin e objektivave dhe arritjen e qaveve të përcaktuar brenda Planit të Biznesit. Në kuadër të kësaj, KOSTT do të promovojë politikën për zhvillimin e talenteve të rinjë, duke rishqyrtuar politikën e rekrutimit, bashkëpunimin me institucionet e arsimit të lartë dhe institucione tjera relevante.

Programet zhvillimore, kurset dhe trajnimet specifike, trajnimi fillestar, zhvillimi i shkathtësive menaxhuese, do të jenë preokupim i BNP edhe për këtë fazë, për të siguruar që personeli të fitojë shkathtësitë e nevojshme për t'i përcjellë zhvillimet në KOSTT. Edhe më tutje, do të vazhdohet dhe do të implementohen projekte për praktikë profesionale, gjegjësisht Internshipi për studentë në bashkëpunim me Universitetin e Prishtinës – Fakultetin e Inxhinierisë Elektrike, Kosovo CSR Network, MCC dhe projektet tjera.

	PLANI I BIZNESIT I RISHIKUAR PËR VITIN 2023	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 61 nga 66</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

KOSTT gjatë viti akademik 2023/2024, në përkrahje të zhvillimit të kuadrove dhe talentëve në sektorin e energjisë elektrike, planifikon ndarjen e disa bursave për studentë të Fakultetit të Inxhinierisë Elektrike dhe Kompjuterike në përputhje me Politiken për ndarje të Bursave .

Pjesë e rëndësishme e zhvillimit të kapitalit njerëzorë është edhe zhvillimi i lidershipit.

Në Plan të trajnimeve, do t'i kushtohet kujdes trajnimeve për siguri dhe shëndet në punë dhe mbrojtje të mjedisit, në përputhje me kërkesat e standardeve ISO 14001 dhe 45001. Në përgjithësi, do t'i kushtohet kujdes ngritjes së kapaciteteve të stafit në fushën e standardeve; (9001; 14001; 45001; 5001; 27001) përfshirë edhe certifikimin e stafit, sipas kërkesave të standardeve. Bazuar në Sistemin e Integruar të menaxhimit dhe kërkesat e standardeve në implementim dhe standardeve të cilat janë duke u zhvilluar në KOSTT, do të hartohet një plan për zhvillimin e kapaciteteve njerëzore në fushën e standardeve.

11.4 Menaxhimi i cilësisë

KOSTT qysh nga viti 2009 ka qenë i certifikuar me Standardin ISO 9001:2008, ndërkrah në vitin 2017 është i certifikuar me Standardin ISO 9001:2015 i cili është i bazuar në principet e menaxhimit kualitativ dhe përmban kërkesa të reja me fokus të posaçëm në përmirësimin e vazhdueshëm të cilësisë me përfshirjen e Menaxhimentit të lartë për të arritur një menaxhim efektiv në kompani. Prandaj, duke marrë parasysh këtë, KOSTT është duke e zhvilluar një proces të zhvillimit dhe menaxhimit të cilësisë sipas kërkesave të këtij standardi brenda të gjitha departamenteve dhe zyrave.

Me qëllim të azhurnimit dhe harmonizimit të plotë të kërkesave të standardit për menaxhimin kualitativ në vitin 2022, KOSTT e ka përfunduar auditimin e jashtëm mbikëqyrës verifikues me ISO 9001:2015, ISO 14001:2015 dhe ISO 45001:2018 nga kompania ndërkombëtare certifikuese RoyalCert e cila ka bërë raportin e auditimit pa asnjë jo-konformitet. Para auditimit të jashtëm është zhvilluar auditimi i brendshëm nga ekipi i brendshëm për cilësi i cili është i trajnuar dhe certifikuar për auditimin e brendshëm.

Në kuadër të Menaxhimit të cilësisë KOSTT, KOSTT ka ndërtuar një "Sistemi të integruar të Menaxhimit të Cilësisë" dhe kështu ka krijuar mundësinë e integritimit edhe të standardeve tjera të cilat mund të zhvillohen në të ardhmen.

Në kuadër të këtyre zhvillimeve, në Dhjetor të vitit 2021 KOSTT është certifikuar edhe me Standardin për menaxhimin e sigurisë së informacionit (ISMS) ISO 27001:2013, i cili është integruar në Sistemin e Integruar të Menaxhimit të Cilësisë (SIM)

Në vitin 2023 do të bëhet Auditimi mbikëqyrës verifikues për Standardet ISO 9001:2015, ISO 14001:2015, ISO 45001: 2018 si dhe për Standardin ISO 27001:2013.

	PLANI I BIZNESIT I RISHIKUAR PËR VITIN 2023	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 62 nga 66</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

Do të ketë përmirësim të vazhdueshëm të sistemit të menaxhimit të cilësisë duke i përcjellë zhvillimet e reja në sektorin e energjisë respektivisht, procesin e integrimi evropiane, dhe në harmoni me këto zhvillime KOSTT duhet të ndjekë rrugën e plotësimit të kërkesave dhe standardeve të reja që rrjedhin nga këto procese.

Plotësimi i standardeve gjithashtu është kërkesë e procesit të zhvillimit të projekteve voluminoze në KOSTT.

11.5 Teknologjia e Informacionit dhe Komunikimit(TIK)

Teknologjia e Informacionit dhe Komunikimit (TIK) në KOSTT është infrastrukturë që ofron shërbime kritike për realizimin e proceseve të punës afariste, më saktë, më lehtë dhe më fleksibil përfshirë komunikimin, bartjen, përpunimin dhe transmetimin e të dhënave, ruajtjen e tyre etj.

Duke pasur nën mbikëqyrjen sistemin dhe rrjetin ekzistues të TIK janë paraparë, si në çdo vit, mirëmbajtje rutinore dhe e vazhdueshme për pajisjet qendrore të sistemit dhe rrjetës (serverëve, firewall-ëve, storage-ve, switchave etj), furnizimin me aksesor/servisimin, ofrimin e shërbimeve të Internetit, Emailit, IPTV, sistemin e telefonisë VoIP, sistemin e kamerave, sistemin e radiolidhjeve e përfshirë gjithashtu edhe mirëmbajtjen e të gjitha aplikacioneve ekzistuese në KOSTT.

Përveç mirëmbajtjes, administrimit dhe monitorimit të sistemit dhe rrjetit TIK të KOSTT, për periudhën vijuese 2023 janë planifikuar edhe një sërë aktivitetesh/projektësh tjera që kanë të bëjnë jo vetëm me përtëritjen e harduerit dhe softuerit por edhe me zhvillimin dhe avancimin e mëtutjeshëm të tij, gjithnjë me fokus sigurinë kibernetike.

Ndërtimi dhe funksionalizimi i Qendrës Emergjente i pajisur me harduer të ri është jetik për reduancën e shërbimeve që ofron TIK (e cila aktualisht mungon) dhe është kërkesë imediate që del nga obligimet ligjore të KOSTT si dhe rekomandim i praktikave më të mira profesionale dhe standardit ISO 27001:2013 me të cilin KOSTT është certifikuar vitin e kaluar.

Pas grumbullimit të një numri të kërkesave të reja të propozuara për automatizimin në formë elektronike nga sektori TIK dhe sektorët tjerë, zhvillimi i mëtutjeshëm i moduleve ekzistuese në portalin e KOSTT-it (kosttportal) është një imperativ kohor. Me zhvillimet e reja synohet të automatizohen procese/procedurat e reja, me të cilat pritet të arrihet përpunim fleksibil, shpejtësi, saktësi, disponueshmëri në kohë reale dhe historik të të gjitha proceseve në fjalë e sidomos plotësimi i pasqyrës së informatave të duhura qoftë gjatë raportimeve e qoftë gjatë vendimmarrjes.

Duke vlerësuar se menaxhimi i aseteve është një proces sistematik për të prokuruar, mirëmbajtur, përmirësuar dhe asgjësuar me kosto efektive asetet e kompanisë e i cili si rezultat ofron sigurinë që kompania operon dhe vazhdon të rritet duke i përdorur në formë të duhur asetet, është planifikuar nga sektori TIK që gjatë vitit 2023 të realizohet zhvillimi i aplikacionit i cili do të ofroj formë të përshtatshme të menaxhimit të aseteve të KOSTT. Ky aplikacion pas popullimit do të ofroj të gjitha informata lidhur me perspektivën e plotë të secilit aset,

	PLANI I BIZNESIT I RISHIKUAR PËR VITIN 2023	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 63 nga 66</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

historikun që nga blerja, funksionalizimi, lokacioni i vendosjes, deri te mirëmbajtja dhe asgjësimi i tij ndërkohë që në aspektin e përgjithshëm, në kohë reale, ofrohen informata mbi sasitë në depo, gjurmimin e lëvizjes, shpenzimet operacionale të mirëmbajtjes, jetëgjatësinë, etj.

Konform rregullativave mbi domosdoshmërinë e përtëritjes së licencave në vitin 2023 janë paraparë që në afatet e përcaktuara të vazhdohet licencimi i pajisjeve të mbrojtjes së sistemit (firewal-ëve), atij arkivues të emailave, aplikacionit kundër viruseve dhe ai i shfrytëzimit të frekuencave. Në këtë kontekst do të bëhet edhe blerja/furnizimi me softuerë/licenca që mungojnë/skadojnë, të nevojshme jo vetëm për punën në KOSTT por edhe për sigurinë e informacionit në përputhje me politikat e TIK.

Që nga viti 2021 kur është bërë migrimi i sistemit TIK janë evidentuar dobësitë e pajisjeve fundore (PC-ve) për shkak të amortizimit dhe vjetërsisë prandaj është paraparë edhe më tutje me vazhdimin e ripërtëritjes së kësaj pjese të harduerit ashtu që punonjësve të KOSTT t'u krijohet komoditeti i domosdoshëm e optimal gjatë punës së tyre.

Në vitin 2023 është paraparë po ashtu ripërtëritja e nyjave të rrjetës së TIK, për shkak të vjetërsisë dhe amortizimit të pikave komutuese (switchave), shfaqjes së problemeve dhe nevojës për ridizajnim të rrjetit në objektin kryesor dhe në nënstacione me të cilat synojmë jo vetëm të rrisim performancën por të sigurojmë edhe rrugë alternative të transmetimit.

Zyra e Cilësisë e ka administruar implementimin dhe certifikimin e standardit ISO 27001:2013 por sektori TIK ka bartur barrën dhe efektet më të mëdha dhe është paraparë që konform kërkesave të standardit përveç rritjes së stafit të TIK të përforcohen gjithashtu edhe veglat e monitorimit të sistemit dhe rrjetës së TIK ashtu që ngjarjet, regjistrimet dhe incidentet të mund të administrohen, monitorohen dhe regjistrohen në formën automatike. Në këtë kontekst vazhdon edhe më tutje rifreskimi dhe plotësimi i politikave, procedurave dhe formave konform ndryshimeve. Edhe më tutje vazhdon edukimi i shfrytëzuesve të KOSTT lidhur me shfrytëzimin e sistemit TIK.

Në planin e sigurisë kibernetike TIK ka paraparë testin e penetrimit (i cili rekomandohet/parashihet të përformohet çdo vit). Krijimi i bazës ku grumbullohen gjetjet/rekomandimet e nxjerra nga raportet finale të testeve të penetrimit të cilat e përcaktojnë dhe e vlerësojnë gjendjen e sigurisë kibernetike (baselinë-i i vitit) ofron pikënisjen dhe udhërrëfyesin për eliminimin e dobësive/lëshimeve të sistemit dhe aplikacioneve të TIK dhe forcimin e mëtutjeshëm të sigurisë kibernetike. Gjithashtu janë paraparë edhe vegla monitoruese me të cilat sektori TIK do të ketë mundësi monitorimi dhe alarmimi lidhur me thyerjet e sigurisë.

	PLANI I BIZNESIT I RISHIKUAR PËR VITIN 2023	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 64 nga 66</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

11.6 Menaxhimi i ndërtesave

Në kuadër të Menaxhimit të ndërtesave do të vazhdohet me renovimin e ndërtesave komanduese në NS, me qasje të posaçme te Ndërtesa komanduese e NS Prizreni 2, duke bërë përmirësimin e kushteve të punës, krijimin e ambienteve për punë si dhe efikasitetin e energjisë në këto objekte, por duke mos lënë anash edhe mirëmbajtjen vijuese të tyre.

Në kuadër të këtyre projekteve prioritet i është dhënë ndërrimit të dritareve dhe dyerve metalike me qelq të njëfishtë duke i zëvendësuar me termike, mbështjellja e fasadave me material termoizolues, furnizimin permanent me ujë të pijshëm për punëtorë dhe ujë për nevoja sanitare si dhe gjelbërimin e NS në harmoni me standardet më të larta ndërkombëtare.

Në vitin 2023 nga aspekti i mbrojtjes fizike të objekteve është planifikuar ndërtimi i rrethojës në NS 110Kv Itogu/Burimi sipas standardeve parapra kisht të aprovuara për rrethoja.

Në vitin 2019 ka hy në fuqi Ligji Nr. 06/L-014 për infrastrukturën kritike. Bazuar në të KOSTT është duke i përcaktuar prioritetet në plotësimin e kushteve që përcaktohen me këtë Ligj duke filluar me Ndërtesën e Selisë qendrore me Projektin „Ndërtimi i infrastrukturës së Sigurisë së Lartë në Selinë Qendrore” dhe duke planifikuar në vitet në vazhdim projekte të tilla në NS Kosova B, si dhe objektet tjera me rëndësi dhe të përcaktuara si pjesë të infrastrukturës kritike.

Pasi që Udhëzimet administrative nga ky Ligj ende nuk janë bërë, Projekti në fjalë është bartur në vitin 2023.

KOSTT ka vendos në prioritet veprime tjera për realizimin e parimeve themelore mjedisore të KOSTT-it. Lidhur me këtë ka planifikuar të vazhdojë realizimin e kycjeve në rrjet të qytetit të ujësjellësit, kanalizimit dhe ujërave atmosferik aty ku ekziston mundësia teknike si dhe rrugëve të qasjes në Nënstacione, duke plotësuar obligimet në aspektin mjedisore.

Me qëllim të krijimit të hapësirave të reja për punë KOSTT parasheh renovimin e hapësirave të mbetura në objektin e saj në Kurriz, duke krijuar zyra të reja, hapësira për depo dhe arkiva.

Gjithashtu gjatë vitit 2023 pritet të prokurohet përsëri (pas vendimit të OSHP) dhe të realizohet “Projekti i ndërtimit të depos në Obiliq” nga konstrukcionj metalik, i cili do të siguroi hapësirën e domosdoshme për sistemimin e materialeve të mirëmbajtjes së KOSTT.

11.7 Marrëdhëniet efektive me palët e interesit

KOSTT beson që përgjegjësia dhe transparenca ndaj aksionarit dhe palëve të tjera të interesit janë ndër parimet bazë në përbushjen e mandatit të saj si institucion publik, derisa reputacioni është një nga asetet e rëndësishme strategjike i cili ka ndikim në ndërtimin dhe mirëmbajtjen e besimit të palëve interesit. Rrjedhimisht, KOSTT nëpërmes Zyrës për Komunikim dhe Relacione me Publikun në përputhje me Strategjinë e

	PLANI I BIZNESIT I RISHIKUAR PËR VITIN 2023	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 65 nga 66</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

rishikuar të Komunikimit, për vitin në vijim planifikon realizimin e aktiviteteve në shërbim të mirëmbajtjes dhe avansimit të imazhit të kompanisë, avansimin e raporteve me palë të interesit vendore dhe ndërkombëtare, informimit të opinionit dhe palëve të interesit në lidhje me aktivitetet dhe veprimtarinë e KOSTT, avansimin e komunikimit të brendshëm, realizimin e publikimeve, organizimin e ngjarjeve për të prezentuar dhe promovuar të arriturat e kompanisë si dhe vazhdimin e zhvillimit të projekteve promovuese në vazhdimësi.

Si një nga akterët qenësor në sigurinë e furnizimit me energji elektrike në vend si dhe palë kyçe për bashkëpunim dhe operim në sinkron me OST-të fqinje dhe Sistemin Evropian të Transmetimit, KOSTT do të jetë proaktive në avansimin e marrëdhënieve dhe bashkëpunim rajonal me operatorët e sistemeve të transmetimit, dhe institucionet e tjera të energjisë në vend, rajon dhe Evropë.

KOSTT sh. a e konsideron Përgjegjësinë Shoqërore të Korporatave (CSR) si një proces përmes së cilës kontribuon në zhvillim të qëndrueshëm fillimisht përmes mënyrës se si operon duke inkorporuar politikat e biznesit të përgjegjshëm në politikat e brendshme të kompanisë dhe më tutje duke ndërmarrë aktivitete në shërbim të komunitetit. Në këtë drejtim KOSTT planifikon të vazhdoj me përkushtimin konsistent në avansimin e parimeve të CSR, për të kontribuar në arritjen e agendës globale për Objektivat e Zhvillimit të Qëndrueshëm (SDG) - Agenda 2030. Tutje KOSTT planifikon kontributin në këtë drejtim edhe përmes përfaqësimit të mëtutjeshëm në Bordin e "Kosovo CSR Network" si rrjeti i parë i bizneseve i themeluar me qëllim të mbështetjes së zhvillimit të përgjithshëm ekonomik duke zbatuar praktikat më të mira të CSR në shoqëri.

KOSTT në vazhdimësi zbaton politikë të integruar të komunikimit me qëllim të ruajtjes së cilësisë, qëndrueshmërisë dhe besueshmërisë së informatave derisa në përputhje me qasjen transparente si një nga vlerat themelore të kompanisë do të trajtoj me kujdes kërkesat nga palët e interesit, mediat, OJQ-të dhe kërkesat e tjera që ndërlidhen me Ligjin për Qasje në Dokumente Publike

KOSTT do të zbatoj strategji proaktive në përputhje me Strategjinë e rishikuar të Komunikimit, në funksion të arritjes së objektivave strategjike të kompanisë.

11.8 Prokurimi Elektronik

Aplikimi i platformës së prokurimit elektronik nga të gjitha Autoritetet Kontraktuese në Kosovë, e gjithashtu edhe në KOSTT sh.a., ka filluar nga fillimi i vitit 2017, në bazë të Vendimit të Qeverisë së Republikës së Kosovës për funksionalizimin e platformës së prokurimit elektronik. Përmes kësaj platforme, KOSTT tani realizon në formë elektronike blerjen e furnizimeve, shërbimeve dhe punëve.

Qëllimi i Prokurimit Publik është që të rrit shkallën e përgjegjshmërisë, të siguroj vlerën më të mirë për paratë publike, duke respektuar rregullat që dalin nga Ligji i Prokurimit Publik në Kosovë. Përdorimi i sistemit elektronik garanton një proces transparent dhe siguron kushtet për një konkurrencë të hapur ndërmjet operatorëve ekonomik pjesëmarrës.

	PLANI I BIZNESIT I RISHIKUAR PËR VITIN 2023	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 66 nga 66</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

Edhe gjatë vitit 2023, aktivitetet e prokurimit do të zhvillohen në pajtim me parimet bazike, të cilat janë:

- Konkurrenca – në mesin e furnizuesve duhet të inkurajohet në mënyrën më efikase dhe me efektive.
- Efikasiteti dhe Efektiviteti – duhet të dëshmohet në procesin e prokurimit për të siguruar vlerën për parane për Autoritetin Kontraktues.
- Drejtësia/Mos-diskriminimi – Të veprohet në mënyrë të drejtë gjatë tërë ciklit të prokurimit pa imponuar obligime të panevojshme ose pengesa për furnizuesit ose furnizuesi potencial. Të shmanget çdo trajtim që favorizon një furnizues të caktuar.
- Objektivitet/Integritet/Sinqeritet – Të deklarohet çdo konflikt i interesit që afekton ose që paraqet afektim të vendimit.
- Transparenca – Të sigurohen kushte dhe çasje të barabartë për të gjithë operatorët ekonomik, duke informuar ata në mënyrë të hapur dhe transparente.
- Profesionalizëm – Të punohet me standarde të larta profesionale duke respektuar legjislacionin në fuqi dhe duke aplikuar praktikat më të mira.